

1412.11	-0.89	▼	0.06%	778.33	1.34	▲	0.17%
1795.63	-0.73	▼	0.05%	4443.87	7.63	▲	0.23%
1791.97	8.49	▲	0.48%	2916.60	-4.89	▼	0.16%
1795.09	4.83	▲	0.27%	1412.11	-0.73	▼	0.05%
767.89	-0.54	▼	0.08%	1787.63	8.49	▲	0.38%
778.33	0.01	▲	0.00%	1791.97	4.83	▲	0.27%
4443.87	1.34	▲	0.17%	1295.09	-0.54	▼	0.13%
2916.60	7.63	▲	0.23%	767.89	0.01	▲	0.10%
	-4.89	▼	0.16%	700.33	1.34	▲	0.17%

Обзор на небанковия финансов сектор в България

2/2013

1791.97	4.83	▲	0.27%	412.11	-0.73	▼	0.15%
1295.09	-0.54	▼	0.13%	795.63	8.49	▲	0.48%
767.89	0.01	▲	0.10%	791.97	4.83	▲	0.27%
700.33	1.34	▲	0.17%	795.09	-0.54	▼	0.53%
443.83	-5.63	▼	0.23%	767.89	0.01	▲	0.00%
416.60	-6.89	▼	0.06%	778.33	1.34	▲	0.17%
412.11	-0.73	▼	0.15%				
795.63	8.49	▲	0.48%	2443.83	5.63	▲	0.23%
2416.60	-6.89	▼	0.06%				
	4.83	▲	0.27%				

КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

Ограничение на отговорността

Настоящият документ не представлява рекламен материал и е само с информационна цел. Представената информация не е препоръка за инвестиция във финансови инструменти. Комисията запазва правото си за актуализация на данните, публикувани в обзора.

Съдържание

МЕСТА ЗА ТЪРГОВИЯ	4
УЧАСТНИЦИ НА КАПИТАЛОВИЯ ПАЗАР	6
ПУБЛИЧНИ ДРУЖЕСТВА И ЕМИТЕНТИ.....	6
КОЛЕКТИВНИ ИНВЕСТИЦИОННИ СХЕМИ	9
ДРУЖЕСТВА СЪС СПЕЦИАЛНА ИНВЕСТИЦИОННА ЦЕЛ.....	12
ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛЕН ПАЗАР	14
ОБЩО ЗАСТРАХОВАНЕ.....	14
ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ	19
ДОБРОВОЛНО ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ	22
ОСИГУРИТЕЛЕН ПАЗАР	24
ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНИ ДРУЖЕСТВА	24
ФОНДОВЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ	26

Места за търговия

През второто тримесечие на 2013 г. стойностите на индексите на българския капиталов пазар продължават да нарастват при увеличаващ се оборот. Оборотът на изтъргуваните финансови инструменти се повишава заради акции на публичните дружества без АДСИЦ и облигации. Общата пазарната капитализация на основния и алтернативен пазар нараства над 10 млрд. лв. благодарение на ръста на пазара на акции без АДСИЦ и по-конкретно на сегмента Standard. Към края на второто тримесечие на 2013 г. единствено компаниите, включени в индекса BG REIT, намаляват своя пазарен дял.

Индексът, който отразява общата динамика на българския капиталов пазар, (STOXX Bulgaria Total Market¹) отбелязва положително изменение от 12.7% спрямо предходното тримесечие и достига до 85.05 б.п. в края на второто тримесечие на 2013 г. За разлика от него спад отчитат повечето европейски и регионални индексите на тримесечна база, като STOXX Global 3000² (112.41 б.п.) намалява с -2.3%, STOXX All Europe 800³ (100.47 б.п.) с -3.4%, STOXX EU Enlarged TMI⁴ (172.00 б.п.) с -4.9%, STOXX Eastern Europe 300⁵ (125.22 б.п.) с -12.2% и STOXX Sub Balkan TMI⁶ (78.61 б.п.) съответно с -3.8%.

¹ STOXX Country Total Market Index (TMI) представлява съответната страна като цяло, като обхващат приблизително 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в съответната държава, коригирани с фрий-флоута. Съдържа различен брой компании.

² STOXX Global 3000 Index обхваща 3 000 ликвидни емисии акции от цял свят. Индексът е част от STOXX Global TMI.

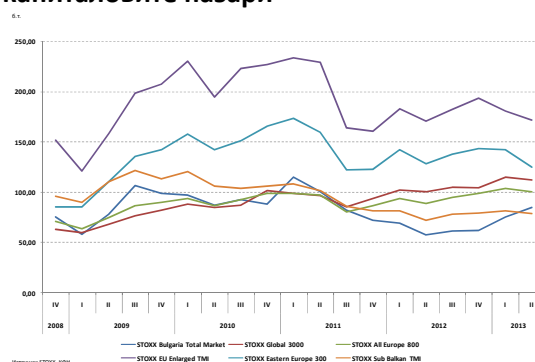
³ STOXX All Europe 800 Index е част от STOXX Europe TMI. Той обхваща най-големите 800 компании в Източна и Западна Европа.

⁴ STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI) обхваща дружества на територията на държавите-членки, които се присъединиха към ЕС на 01.05.2004 г.: Кипър, Чехия, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия и Словения и на 01.01.2007 г.: България и Румъния. Той обхваща различен брой компании и покрива около 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в съответната държава, коригирани с фрий-флоута.

⁵ The STOXX Eastern Europe 300 Index е част от STOXX Eastern Europe Total Market Index (TMI). Той обхваща 300 емисии с голяма, средна и малка капитализация от 18 страни от Източна Европа - България, Хърватска, Кипър, Чехия, Естония, Гърция, Унгария, Латвия, Литва, Република Македония (FYROM), Полша, Румъния, Русия, Сърбия, Словакия, Словения, Турция и Украйна.

⁶ The STOXX Sub Balkan Total Market Index (TMI) е част от STOXX Eastern Europe TMI Index, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, коригирани с фрий-флоута. Индексът включва различен брой компании от Хърватия, Република Македония (FYROM), Сърбия и Словения.

Графика 1. Динамика на индексите на капиталовите пазари

Местните индекси също продължават да нарастват при увеличаващ се оборот през второто тримесечие на 2013 г. Те достигат равнища от 443.77 б.п. за SOFIX⁷ или ръст от 15.5% за тримесечието, 155.85 б.п. за BG40⁸ (ръст от 23.4% спрямо първото тримесечие на 2013 г.), 315.81 б.п. за BGTR30⁹ (ръст от 10.7%) и 89.36 б.п. за BGREIT¹⁰ (ръст от 2.6%). Стойностите на индексите и оборотът на търгуваните емисии финансови инструменти, включени в тях, са над 5-годишната им средна стойност. Този положителен сигнал се

⁷ SOFIX е индекс, базиран на пазарната капитализация на включените емисии обикновени акции, коригирана с фрий-флоута на всяка от тях. SOFIX се състои от 15-те емисии акции с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута.

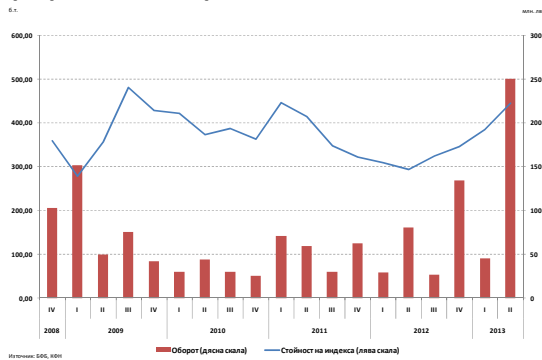
⁸ BG 40 е индекс, базиран на изменението на цената на емисиите и се състои от 40-те емисии обикновени акции на дружествата с най-голям брой сделки и най-висока медиана стойност на дневния оборот за последните 6 месеца, като двата критерия имат еднаква тежест.

⁹ BG TR30 е индекс, базиран на промяната на цените на обикновените акции, включени в него, като всяка една от участващите емисии е с равно тегло. Броят на емисиите, включени в базата за изчисляване на индекса е 30.

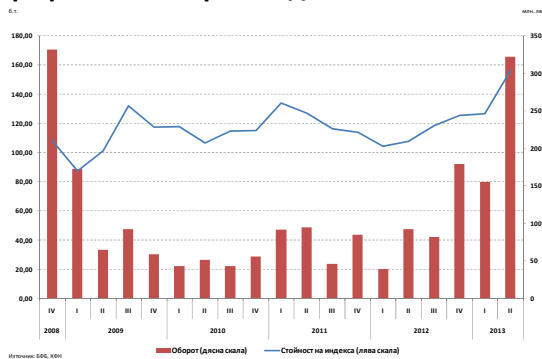
¹⁰ BG REIT е индекс, базиран на пазарната капитализация, коригирана с фрий-флоута и се състои от 7-те емисии обикновени акции на дружества със специална инвестиционна цел за секюритизация на недвижими имоти или земя с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута и най-висока медиана стойност на седмичния оборот за последните 6 месеца. Двата критерия имат еднаква тежест.

забелязва при всички индекси за първи път през второто тримесечие на 2013 г.

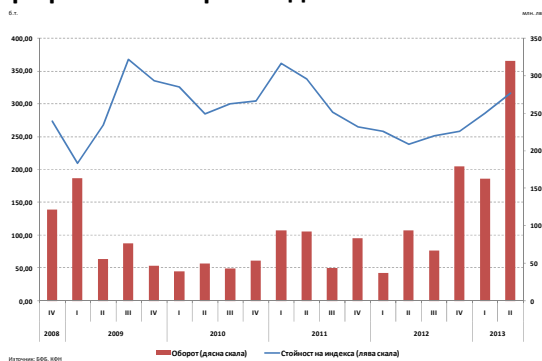
Графика 2. Пазарен индекс SOFIX

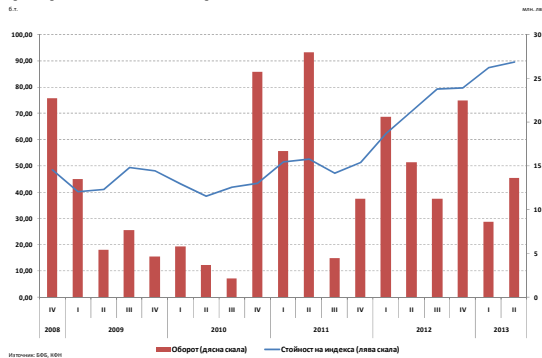
Графика 3. Пазарен индекс BG 40

Графика 4. Пазарен индекс BGTR 30

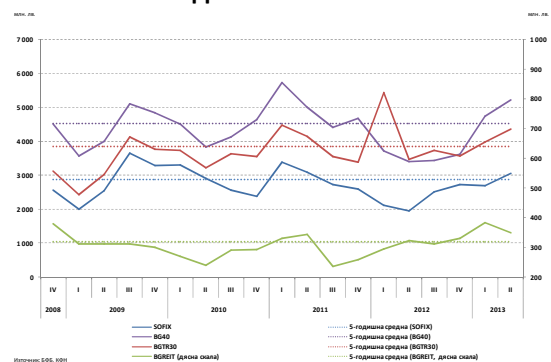

Графика 5. Пазарен индекс BGREIT

В края на второто тримесечие на 2013 г. делът на пазарната капитализация на компаниите, включени в индексите на регулирания пазар, нараства. Изключение прави единствено BGREIT, който спада с -8.9% спрямо първото тримесечие на 2013 г. Основна причина за това е свиването на пазарния дял на Адванс Терафонд АДСИЦ с -14.9% през второто тримесечие на 2013 г. Индексът SOFIX заема дял от 36.6% от общата пазарна капитализация на основния пазар (BSE)¹¹ към края на второто тримесечие на 2013 г., BG 40 има дял от 62.6%, BGTR 30 има дял от 52.3% и 4.2% за BGREIT. Най-голямо повишение при капитализацията имат компаниите, включени в основния индекс SOFIX, който нараства с 12.9% на тримесечна база, след него са компаниите, включени в BG 40, с ръст от 9.8% и на последно място са компаниите, включени в BGTR 30, отчитащи ръст от 9.3%.

Графика 6. Капитализация на компаниите, включени в индексите

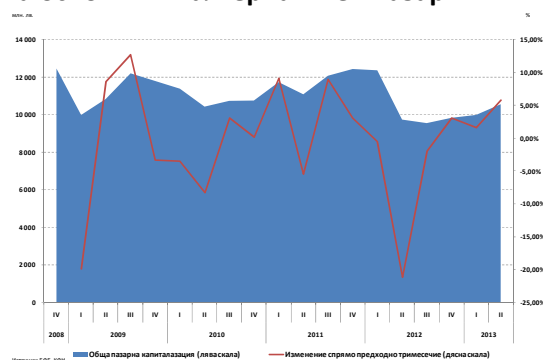
Общата пазарна капитализация на регулирания пазар (на основния и алтернативния пазар) продължава да нараства, като се увеличава с 5.8% и достига до 10 558.6 млн.лв. към края на второто тримесечие на 2013 г. Основната причина за тази динамика е нарастването на пазара на акции без АДСИЦ и по-конкретно

¹¹ В секцията представените данни за капитализацията и другите пазарни измерители след второто тримесечие на 2012 г. се отнасят за основния пазар (BSE), ако не е споменато изрично включването на алтернативния пазар (BaSE). Това е заради промяна в пазарната сегментация, влязла в сила през първото тримесечие на 2012 г., което прави невъзможно сравнението на пазарните показатели между отделните пазарни сегменти след тази дата с предходни стойности.

сегмента Standard. Сегментът Premium има принос от 1.7 пр.п. в изменението на общата пазарна капитализация, сегментът Standard е с положителен принос от 5.5 пр.п., а Сегмент акции на алтернативния пазар (BaSE) има отрицателен принос от 1.1 пр.п. Десетте дружества с най-голямо изменение на пазарната капитализация и включени в сегмент Standard през второто тримесечие на 2013 г. са: Унипак АД – Павликени (91.2%), Проучване и добив на нефт и газ АД – София (63.8%), Слънчев бряг АД - к.к.Слънчев бряг (60.7%), Инвестор.БГ АД – София (54.4%), ЗАД Булстрад Виена иншурънс груп – София (54.4%), Топливо АД - София (50.1%), ТБ Тексим Банк АД – София (49.7%), Варна-плод АД – Варна (45.5%), Холдинг Пътища АД – София (45.2%) и Златни пясъци АД – Варна (42.4%).

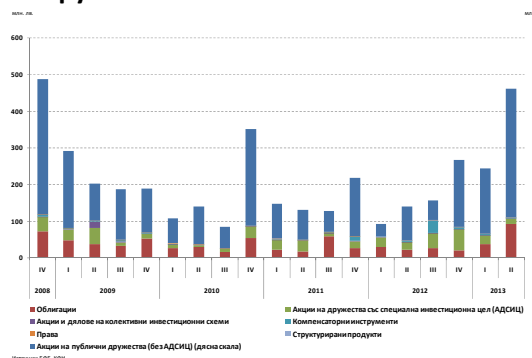
Пазарната капитализация на пазара на дружества със специална инвестиционна цел се свива. Пазарната оценка на тези дружества намалява на основния и алтернативния пазар.

Графика 7. Обща пазарна капитализация на основния и алтернативен пазар

Оборотът на регулирания пазар на финансови инструменти през второто тримесечие на 2013 г. бележи ръст от 329.9% и достига 460.5 млн.лв. спрямо същия период на 2012 г. Това се дължи на изтъргуваните акции на публичните дружества без АДСИЦ, които са 2.4 пъти над 5-годишната си средна стойност, и на изтъргуваните облигации, които също са 2.5 над 5-годишната си средна стойност.

Графика 8. Оборот по видове финансови инструменти

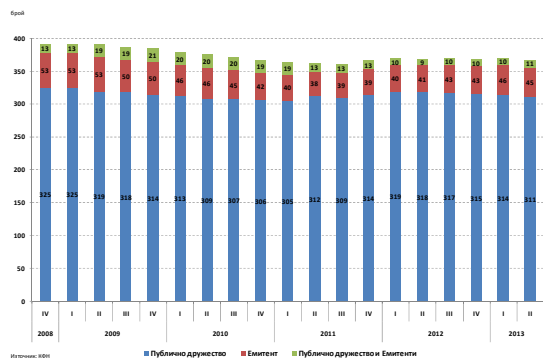

Участници на капиталовия пазар Публични дружества и емитенти

Броят на публичните дружества и емитенти намалява с три дружества през второто тримесечие на 2013 г. Обемът на новодопуснатите до търговия на регулиран пазар дългови корпоративни финансови инструменти спада през второто тримесечие на 2013 г. до 38.2 млн.лв. Оборътът на секторите, търгувани на основния пазар (BSE), се увеличава по-бързо от капитализацията им, което довежда до нарастване на стойностите на коефициентите на обръщаемост на оборота с пазарната капитализация. Трите сектора с най-висока стойност на коефициента са сектор „Професионални дейности и научни изследвания“, сектор „Преработваща промишленост“ и сектор „Финансови и застрахователни дейности“ за второто тримесечие на 2013 г.

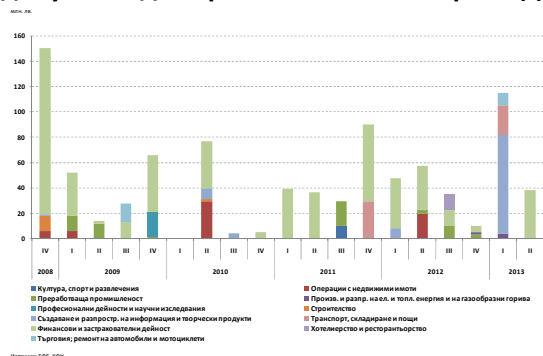
Общият брой на публичните дружества и емитенти намалява нетно с 3 дружества и е 367 към края на второто тримесечие на 2013 г. От регистъра на КФН отпадат 3 публични дружества (Бялата Лагуна АД, Оранжеви АД и София БТ АД) и техният брой става 311 към края на второто тримесечие на 2013 г. Един емитент (Синтетика АД) издава също така и дялови ценни книжа, затова е прекласифициран в групата публичните дружества и емитенти.

Графика 9. Брой на публичните дружества и емитенти

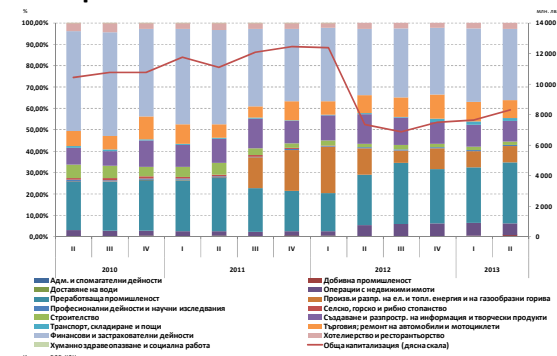
Размерът на новодопуснатите до търговия на регулиран пазар дългови корпоративни финансови инструменти през второто тримесечие на 2013 г. е 38.2 млн.лв., което е с -33.5% по-малко от обема, емитиран през същото тримесечие на 2012 г. Допуснати са три нови емисии, всички от сектор „Финансови и застрахователни дейности“: Финанс Директ АД – София с равностойността на 1.4 млн.лв., Б.Л. Лизинг АД – София с равностойността на 6.8 млн.лв. и Индустриален Холдинг България АД – София с 30.0 млн.лв.

Графика 10. Нови емисии облигации допуснати до търговия на БФБ - София АД

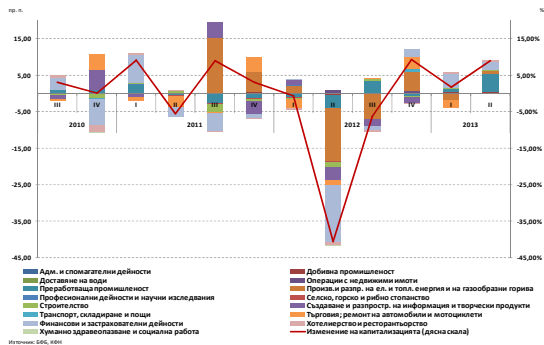

Компаниите от сектор „Финансови и застрахователни дейности“ са на първо място по пазарна капитализация (2 772.1 млн.лв. и положителен принос от 2.11 пр.п. в изменението на общата пазарна капитализация през второто тримесечие на 2013 г.), следвани от компаниите, включени в сектор „Преработваща промишленост“ (с пазарна капитализация от 2 359.9 млн.лв. и най-голям положителен принос в изменението на пазарната капитализация от 4.90 пр.п.), сектор „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти“ (с пазарна капитализация от 810.1 млн.лв. и положителен принос в изменението на пазарната капитализация от 0.24 пр.п.) и т.н. Отрицателен принос, в иначе положителното изменение на пазарната капитализация на основния пазар (BSE) от 9.0% за второто тримесечие на 2013 г. спрямо предходното тримесечие, имат сектор „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ (-0.04 пр.п.) и сектор „Транспорт, складиране и пощи“ (-0.01 пр.п.).

Графика 11. Пазарна капитализация по сектори на БФБ

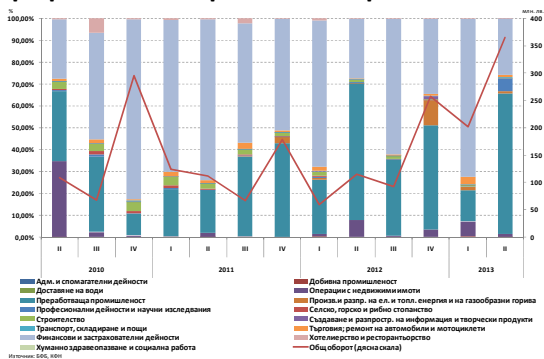

Графика 12. Принос на изменението на пазарната капитализация по сектори на БФБ

Размерът и подреждането на секторите по реализиран оборот от секторите, търгувани на основния пазар (BSE), е променен през второто тримесечие на 2013 г. Общият оборот е 365.4 млн.лв., който е 3.2 пъти повече спрямо стойността му в края на същото тримесечие на предходната година. Най-голяма активност се отчита в сектор „Преработваща промишленост“ с оборот от 235.2 млн.лв. и с дял от 64.4% от общо реализирания оборот, следван от сектор „Финансови и застрахователни дейности“ с оборот от 94.7 млн.лв. и с дял от 25.9%, и сектор „Професионални дейности и научни изследвания“ с оборот от 20.3 млн.лв. и с дял от 5.6%.

Графика 13. Оборот по сектори на БФБ

При сравняване на секторите по обръщаемост на оборота с пазарната капитализация¹² се наблюдава промяна в подредбата им по този коефициент. Най-

ликвиден за второто тримесечие на 2013 г. е сектор „Професионални дейности и научни изследвания“ с коефициент на обръщаемост от 49.2%¹³. Причина за това е нарасналият оборот и ниската пазарна капитализация на сектора. След него е сектор „Преработваща промишленост“ с коефициент на обръщаемост от 10.8%, следван от сектора „Финансови и застрахователни дейности“ с коефициент 3.5%, който изостава с една позиция заради относително по-малкия оборот в сравнение оборота в сектор „Преработваща промишленост“.

¹² Коефициентът обръщаемост на оборота с пазарната капитализация е изчислен като оборотът е разделен на средната стойност на пазарната капитализация от началото и края на съответното тримесечие.

¹³ Високите стойности на коефициента на обръщаемост са сигнал за нарастване на оборота на сключените сделки с финансови инструменти при относително постоянна стойност на пазарната капитализация или спад в пазарната капитализация при относително постоянни равнища на оборота или комбинация от двете.

Таблица 1. Коефициенти на обръщаемост по сектори (%)

Сектор	III-2010	IV-2010	I-2011	II-2011	III-2011	IV-2011	I-2012	II-2012	III-2012	IV-2012	I-2013	II-2013
Адм. и спомагателни дейности	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%				
Добивна промишленост	0.1%	0.2%	0.4%	0.6%	0.3%	0.1%	0.2%	0.1%	0.1%	0.1%	1.7%	0.9%
Доставяне на води	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%				
Операции с недвижими имоти	0.5%	0.7%	0.0%	0.7%	0.0%	0.0%	0.3%	2.7%	0.1%	2.0%	3.1%	1.0%
Преработваща промишленост	1.0%	1.2%	1.0%	0.8%	0.9%	3.2%	0.6%	3.7%	1.7%	6.3%	1.5%	10.8%
Произв.и разпр. на ел. и топл. енергия и на газообразни горива	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.3%	0.0%	0.0%	0.0%	5.3%	0.4%	0.5%
Професионални дейности и научни изследвания	1.0%	0.6%	1.2%	0.2%	0.3%	0.2%	0.6%	1.0%	0.2%	0.8%	1.6%	49.2%
Селско, горско и рибно стопанство	1.0%	3.1%	1.6%	0.6%	0.4%	0.4%	0.5%	0.0%				
Строителство	0.4%	2.3%	0.9%	0.5%	0.4%	1.0%	0.4%	0.9%	1.2%	0.6%	1.5%	0.9%
Създаване и разпротр. на информация и творчески продукти	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.4%	0.0%	0.0%
Транспорт, складиране и пощи	0.0%	1.5%	0.0%	0.0%	0.1%	0.0%	0.3%	0.6%	0.1%	1.1%	0.1%	2.1%
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	0.2%	0.2%	0.2%	0.2%	0.3%	0.2%	0.1%	0.1%	0.1%	0.3%	0.9%	0.5%
Финансови и застрахователни дейности	0.7%	5.1%	1.8%	1.6%	0.8%	2.1%	0.9%	1.0%	2.5%	3.9%	5.9%	3.5%
Хотелиерство и ресторантьорство	1.0%	0.3%	0.3%	0.1%	0.4%	0.2%	0.2%	0.1%	0.1%	0.2%	0.4%	0.1%
Хуманно здравеопазване и социална работа	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%				

Източник: БФБ, КФН.

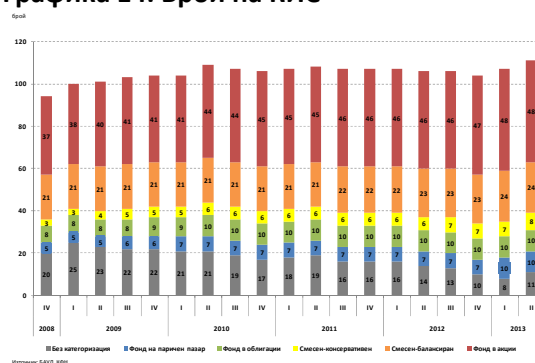
Колективни инвестиционни схеми

Броят на колективните инвестиционни схеми нараства до 111 броя, а нетните им активи се увеличават с 27.5% до 659.7 млн.лв. към края на второто тримесечие на 2013 г. спрямо края на 2012 г. Въпреки, че по-голяма част от схемите за колективно инвестиране са фондове в акции (48) те имат дял от 24.4% от общите нетни активи към края на първата половина на 2013 г., докато фондовете на паричния пазар са едва 10, но заемат най-голям дял (36.1%) от нетните активи. Реализираната доходност за последните 12 месеца е положителна при всички схеми за трето поредно тримесечие, като фондовете със смесено-балансиран профил имат най-висока стойност (8.0%) през второто тримесечие на 2013 г., следвани от фондовете в акции (7.3%), фондовете със смесен-консервативен профил (6.0%), фондовете в облигации (5.2%) и фондовете на паричния пазар (4.4%).

Броят на колективните инвестиционни схеми съгласно регистъра на КФН се е увеличил с 4 спрямо първото тримесечие и достига 111 броя към края на второто тримесечие на 2013 г. Нововписаните емитенти на дялове са ДФ Астра енерджи, ДФ Астра ценни книжа, ДФ ДСК Алтернатива и ДФ Инвест фонд паричен пазар. Най-много схеми за поредно тримесечие са категоризирани като фондове в акции (48), следвани от схемите със смесено-балансиран профил (24), фондове на паричния пазар (10), фондове в облигации (10) и на последно място схемите със смесено-консервативен профил (8)¹⁴.

¹⁴ Категоризацията на схемите е направена с аналитични цели и е според приетата методология за класификация на колективните инвестиционни схеми от Българската асоциация на управляващите дружества (БАУД).

Графика 14. Брой на КИС

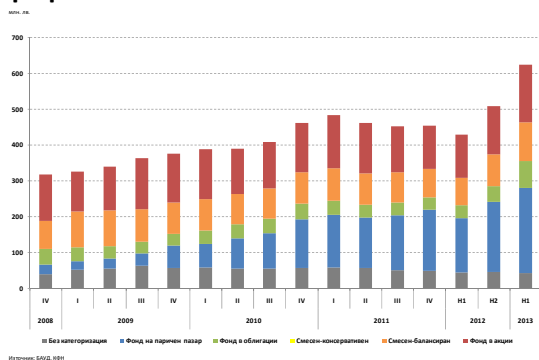

Нетните активи¹⁵, акумулирани от колективните инвестиционни схеми, нарастват с 27.5% през първата половина на

¹⁵ Данните от финансовите отчети на колективните инвестиционни схеми се представят на шестмесечна база от началото на 2012 г., заради промяна в секторното законодателство.

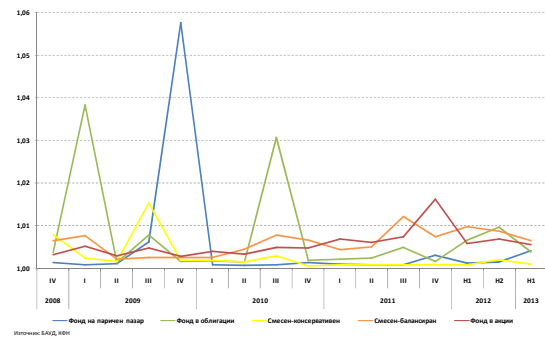
2013 г. спрямо края на 2012 г. и достигат 659.7 млн.лв. Основен принос за отчетения ръст имат фондовете на паричния пазар (8.2 пр.п.) и фондовете в облигации (6.2 пр.п.). Тези две категории схеми имат относителен дял от нетните активи съответно от 36.1% и 11.4% към края на първата половина на 2013 г. Наблюдаваната динамика се дължи на факта, че рисковата толерантност на инвеститорите продължава да бъде под средната и предпочитанието за инвестиране в ниско доходносни и ниско рискови активи доминира. Останалите схеми оказват по-малко влияние, но също така имат положителен принос в изменението на нетните активи на схемите за колективно инвестиране през първата половина на 2013 г. Съответно схемите със смесено-консервативен профил допринасят с 5.2 пр.п., фондовете в акции с 4.9 пр.п., а схемите със смесено-балансиран профил – с 4.9 пр.п.

Графика 15. Нетни активи на КИС

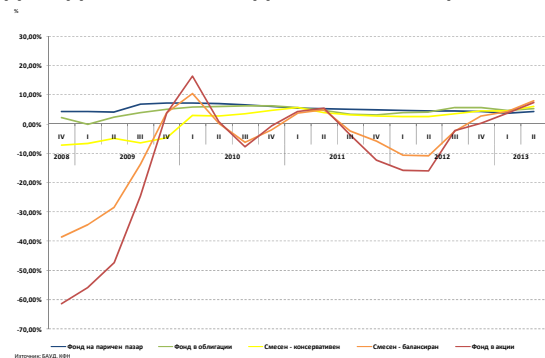
Съотношението на общи към нетни активи през първата половина на 2013 г. спада при всички схеми с изключение на фондовете на паричния пазар, при които то се покачва от 1.001 на 1.004. Причина за това е, че активите на фондовете на паричния пазар нарастват с относително по-бърз темп през първата половина на 2013 г. в сравнение с нетните им активи.

Графика 16. Съотношение общи към нетни активи на КИС

При всички схеми за колективно инвестиране, медианата на реализираната доходност за последните 12 месеца¹⁶ е положителна за трето поредно тримесечие. През второто тримесечие на 2013 г. най-съществено повишение на нетната стойност на дяловете имат фондовете в акции с реализирана доходност за последните 12 месеца от 7.3%, следвани от схемите със смесено-балансиран профил (8.0%), схемите със смесено-консервативен профил (6.0%), фондовете в облигации (5.2%) и на последно място фондовете на паричния пазар (4.4%). Фондовете в акции и схемите със смесено-балансиран профил за първи път си възвръщат челните позиции по реализирана доходност от началото на 2010 г.

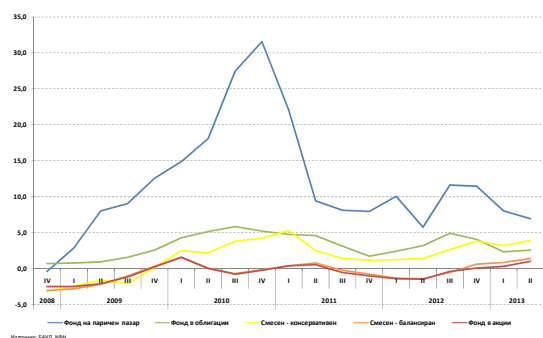
Графика 17. Медиана на реализирана доходност за последните 12 месеца от КИС

¹⁶ Медианата на реализираната доходност за последните 12 месеца е калкулирана според указанията на БАУД за изчисляване на постигнатата доходността на инвестиционни дружества/ взаимните фондове, като от реализираните доходности за последните 12 месеца за всеки период са премахнати екстремните стойности (под 1 и над 99 перцентил), след което е взета медианата стойност за всяка категория схеми.

Като се вземе предвид колебанието на реализираната доходност от средната им стойност, се наблюдава преподреждане на схемите спрямо тяхната степен на риск. На първо място са фондовете на паричния пазар с коефициент на коригираната съобразно риска доходност¹⁷ от 6.9, следвани от схемите със смесено-консервативен профил (3.9), фондовете в облигации (2.5), фондовете със смесено-балансиран профил (1.4) и на последно място фондовете в акции (1.0). При последните два типа схеми има съществено повишение на коефициента на коригирана съобразно риска доходност спрямо предходното тримесечие, което се дължи на намаление в колебанието на реализираната доходност от средната за второто тримесечие на 2013 г.

Графика 18. Медиана на коригирана съобразно риска доходност от КИС

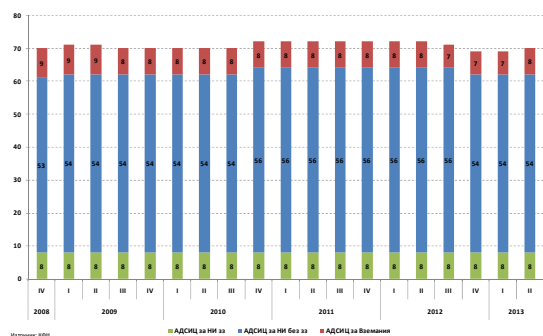
¹⁷ Коририганата съобразно риска доходност е изчислена като от реализираната доходност за последните 12 месеца е извадена съответната стойност на индекса EONIA и получената стойност е разделена на стандартното отклонение на нетна стойност активите на дял/ акция на КИС съгласно методологията на БАУД. От получените стойности са премахнати екстремните стойности (под 1 и над 99 перцентил), след което е взета медианата стойност за всяка категория схеми.

Дружества със специална инвестиционна цел

Броят на дружествата със специална инвестиционна цел са 70, а акумулираните от тях активи намаляват с -10.4% на тримесечна база до 1 544.1 млн.лв. към края на второто тримесечие на 2013 г. Маржът на нетната печалба на дружествата, секюритизиращи недвижими имоти, нараства, докато при дружествата за вземания този показател е под 5-годишната средна стойност. Възвръщаемостта на собствения капитал е положителна за всички дружества през цялата първа половина на 2013 г., като единствено дружествата, секюритизиращи недвижими имоти без земеделска земя, имат възвръщаемост над 5-годишната средна стойност на показателя.

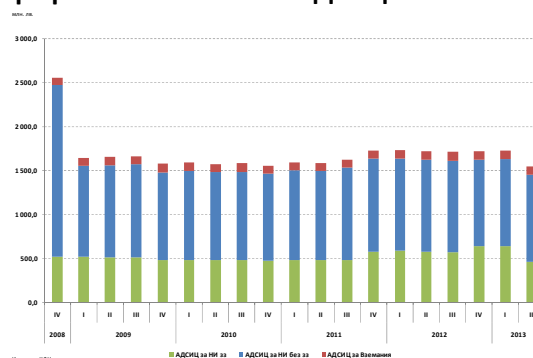
Съгласно регистъра на КФН дружествата със специална инвестиционна цел се увеличават с едно дружество за секюритизация на вземания (Ризърв Кепитъл АДСИЦ), получило лиценз през второто тримесечие на 2013 г. Така общият им брой нараства на 70 дружества.

Графика 19. Брой на АДСИЦ

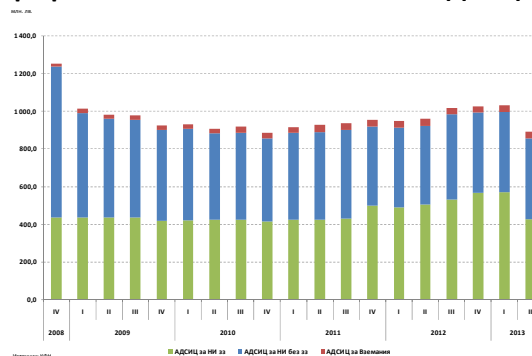
Активите на дружествата със специална инвестиционна цел намаляват с -10.4% на тримесечна база до 1 544.1 млн.лв. към края на второто тримесечие на 2013 г. Този спад изцяло се дължи на дружествата, секюритизиращи недвижими имоти и специализирани в земеделска земя, чийто принос възлиза на -10.4 пр.п., докато приносът на дружествата, секюритизиращи недвижими имоти без земеделска земя (0.1 пр.п.) се компенсира от приноса на дружествата секюритизиращи вземания (-0.1 пр.п.). Активите, акумулирани от дружествата секюритизиращи недвижими имоти и специализирани в земеделска земя, намаляват заради ликвидацията на „Еларг фонд за земеделска земя“ АДСИЦ.

Графика 20. Активи на АДСИЦ

Собственият капитал на дружествата със специална инвестиционна цел също намалява с 13.5% на тримесечна база и спада до 890.2 млн.лв. към края на второто тримесечие на 2013 г. Причина за тази тенденция са отново дружествата, секюритизиращи недвижими имоти и специализирани за земеделска земя. Общата сума на собствения капитал на останалите дружества нараства незначително.

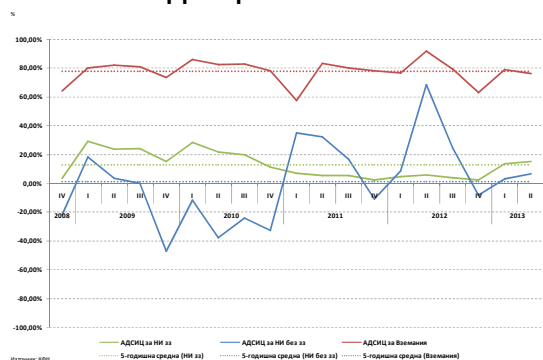
Графика 21. Собствен капитал на АДСИЦ

Дружествата за секюритизация на недвижими имоти имат марж на нетната

печалба¹⁸ по-висок от 5-годишната средна през второто тримесечие на 2013 г. Маржът за дружествата, специализирани в земеделска земя, е 15.1%, докато за дружествата, секюритизиращи недвижими имоти без земеделска земя, е 6.37%. Причина за това е по-бързото нарастване на нетния резултат в сравнение с изменението на нетните приходи през второто тримесечие на 2013 г. Дружествата, секюритизиращи вземания, имат марж на нетната печалба (76.0%), който е под 5-годишната средна стойност (77.6%) за второто тримесечие на 2013 г. Това се дължи на по-големия спад в нетната печалба на тези дружества спрямо намалението в нетните приходи.

Графика 22. Нетен марж на нетната печалба на АДСИЦ

Възвръщаемостта на собствения капитал¹⁹ (0.7%) е над 5-годишната си средна стойност (-1.1%) единствено при дружествата, секюритизиращи недвижими имоти без земеделска земя през цялата първата половина на 2013 г. Това се дължи на покачването на възвръщаемостта от активите²⁰ и запазване на относително постоянно равнище на съотношението

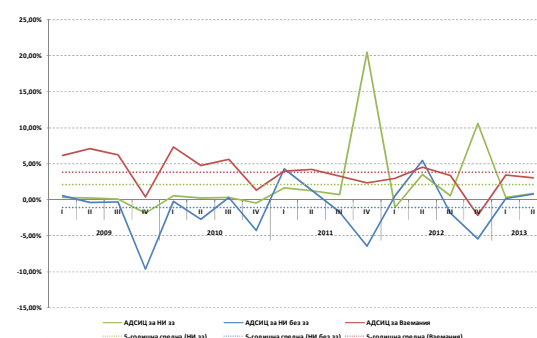
¹⁸ Маржът на нетната печалба е изчислен като съотношение от сбора от нетните приходи от продажби и нетните финансови приходи към нетната печалба (загуба) за съответното тримесечие.

¹⁹ Възвръщаемостта на собствения капитал е изчислена като съотношение на нетната печалба за тримесечието без натрупване към средната стойност на собствения капитал от началото и края на съответното тримесечие.

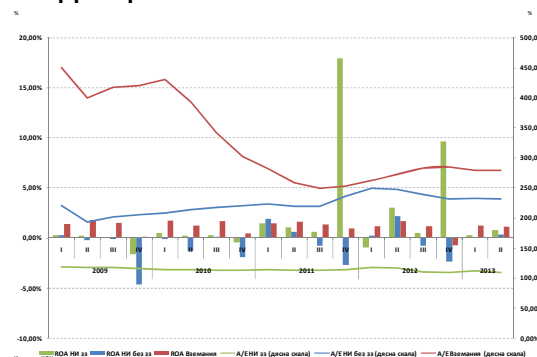
²⁰ Възвръщаемостта на активите е изчислена като съотношение на нетната печалба за тримесечието без натрупване към средната стойност на активите от началото и края на съответното тримесечие.

активи към собствен капитал²¹. Дружествата за секюритизация на вземания и за недвижими имоти, които са специализирани в земеделска земя, имат съответно възвръщаемост от собствения капитал от 0.8% и 3.0% за второто тримесечие на 2013 г. Тези равнища са под 5-годишните средни стойности съответно от 2.1% и 3.8%. Причина за тази тенденция при дружествата секюритизиращи недвижими имоти и специализирани в земеделска земя е спадът във възвръщаемостта от активите и нестабилното съотношение на активи към собствен капитал. За дружествата, секюритизиращи вземания, се забелязва повишение в нетния резултат спрямо използваните активи, заедно с плавно намаление в равнището на задлъжнялост през първата половина на 2013 г.

Графика 23. Възвръщаемост на собствения капитал на АДСИЦ

Графика 24. Възвръщаемост на активите и съотношение активи към собствен капитал на АДСИЦ

²¹ Съотношението активи към собствен капитал е изчислено като средна стойност на активите към средната стойност на собствения капитал от началото и края на съответното тримесечие.

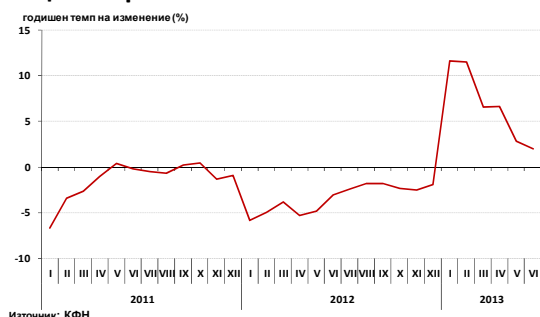
Застрахователен и здравноосигурителен пазар

Брутният премиен приход, реализиран от застрахователите със седалище в Р. България към края на юни 2013 г., възлиза на 828 млн.лв., като се отчита ръст от 4.2% на годишна база. Премиеният приход по животозастраховане нараства с 15.8% на годишна база при ръст от 0.6% за същия период на 2012 г. Положителен прираст от 2% на годишна база отбелязва също и брутният премиен приход, записан от застрахователите по общо застраховане към края на второто тримесечие на 2013 г. (682 млн.лв. в абсолютна изражение) при отчетен спад от -3.0% на годишна база в края на същия период на 2012 г.

Общо застраховане

През първото полугодие на 2013 г. брутният премиен приход по общо застраховане нараства спрямо същия период на предходната година, като положителният темп на изменение намалява от 12% през януари до 2% през юни 2013 г. В абсолютна стойност той възлиза на 682 млн.лв. към средата на годината, като десет от дружествата по общо застраховане отчитат положителен прираст на годишна база.

Графика 25 Брутен премиен приход по общо застраховане

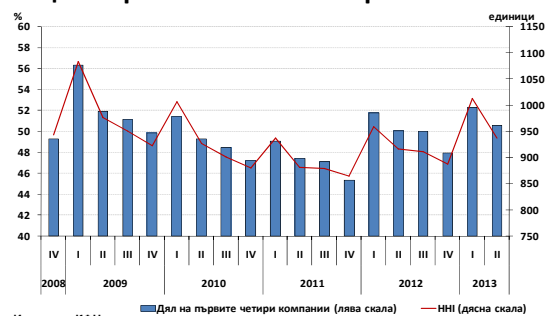
Източник: КФН.

В края на второто тримесечие на 2013 г. се наблюдава нарастване на конкуренцията на пазара на общо застрахователни услуги спрямо началото на годината, като стойностите на индекса Херфиндал – Хиршман (ННН)²² намаляват до 938 единици. Въпреки това конкурентната среда остава на равнището от същия период на предходната година, като

²² Индексът Херфиндал – Хиршман (ННН) се изчислява като сума на квадратите на пазарния дял на всеки участник на пазара, като неговата стойност варира между 0 и 10 000. При стойност под 1 000 единици пазарът се определя като силно конкурентен, между 1 000 и 1 800 единици – умерена конкурентна среда, а над 1 800 единици – пазарът се характеризира със силна концентрация.

пазарният дял на четирите дружества с реализиран най-висок премиен приход²³ към края на второ тримесечие на 2013 г. се оценява на 50.6% при 50.1% в края на второ тримесечие на 2012 г.

Графика 26. Концентрация на общозастрахователния пазар

Източник: КФН.

Към края на юни 2013 г. в структурата на портфейла на дружествата, които извършват дейност по общо застраховане, основен дял от 71.5% заемат автомобилните застраховки, като застраховка „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС“ заема дял от 41.5%, а застраховка „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства“ - от 30%.

²³ Това са ЗК „Лев инс“ АД, ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп“, ЗАД „Армеец“ АД и „ДЗИ-Общо застраховане“ ЕАД.

Графика 27. Структура на brutния премиен приход по общо застраховане по видове застраховки в края на юни 2013 г.

По отношение на реализирания по автомобилно застраховане премиен приход за полугодieto на 2013 г. в България се отчита ръст от 3.7% на годишна база при спад от -4.5% за същия период през 2012 г.

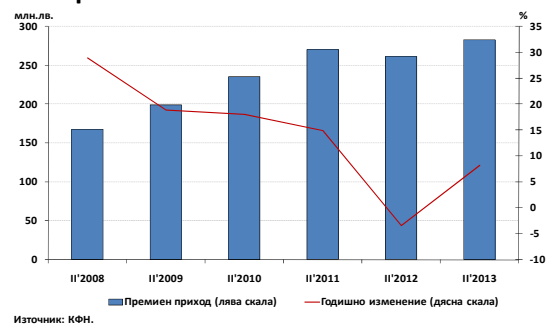
Графика 28. Премиен приход по автомобилно застраховане в България

Бележка: Данните включват застраховки „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства“ и „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС“.

Реализираният премиен приход по застраховка „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС“ към края на второто тримесечие на 2013 г. възлиза на 283 млн.лв. и отчита ръст от 8.2% на годишна база. Премиеният приход по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите възлиза на 279 млн.лв., по застраховка „Гражданска отговорност“ за трети държави („Зелена карта“) (0.4 млн. лв.), по Гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите (2.2 млн.лв.), и по застраховка „Гражданска отговорност“ на превозвача (1.3 млн.лв.).

Графика 29. Премиен приход по застраховка „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС“ в България

За периода януари – юни 2013 г. реализираният премиен приход по застраховка „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства“ възлиза на 204 млн.лв., като се отчита спад от -2% на годишна база при спад от -5.9% за същия период на 2012 г.

В края на второто тримесечие на 2013 г. у нас имуществените застраховки („Пожар и природни бедствия“ и „Други щети на имущество“) заемат дял от 18.0% от brutния премиен приход. Реализираният премиен приход по застраховки „Пожар и природни бедствия“ и „Други щети на имущество“ възлиза на 123 млн.лв., като делът им се запазва на нивото от същия период на предходната година.

Към края на юни 2013 г. записаният премиен приход по финансовите застраховки („Кредити“, „Гаранции“, „Разни финансови загуби“ и „Правни разности“) възлиза на 8.2 млн.лв., като се отчита забавяне на спада от -15.6% на годишна база в края на юни 2012 г. спрямо -7.4% за същия период на 2013 г. Най-голям спад на премиите на годишна база от -99.7% се отчита по „Застраховка на правни разности“, а по застраховка „Гаранции“ той е -17.5%. Сред този тип застраховки ръст от 7.9% се наблюдава при застраховка на „Разни финансови загуби“, възлизайки на 3.1 млн.лв. в абсолютно изражение. При застраховка „Кредити“ също се наблюдава ръст от 1.6%. В края на юни 2013 г. посочените застраховки заемат дял от 1.3% в общия премиен приход в сектора.

Отстъпените премии на презастрахователи през първата половина на 2013 г. са в размер на 116 млн.лв. и представляват 17% от brutния премиен приход, реализиран в сектора.

Изплатените обезщетения по общо застраховане към края на юни 2013 г. са в размер на 389 млн.лв., като се отчита ръст от 2.6% на годишна база. Възстановените суми по презастрахователни договори възлизат на 43 млн.лв., което е 12.7% от изплатените през първото полугодие на 2013 г. обезщетения от застрахователите по общо застраховане.

В структурата на изплатените обезщетения по видове застраховки най-голям относителен дял от 88.4% заемат автомобилните застраховки („Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” и „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС”), следвани от имуществените застраховки („Пожар и природни бедствия” и „Други щети на имущество”), заемащи дял от 6.1%.

Графика 30. Структура на изплатените обезщетения по общо застраховане по видове застраховки в края на юни 2013 г.

Източник: КФН.

Изплатените обезщетения по финансовите застраховки в края на юни 2013 г. са в размер на 8.1 млн.лв., от които 2.9 млн.лв. по застраховка „Кредити”, 4.6 млн.лв. по застраховка „Разни финансови загуби” и 0.6 млн.лв. по застраховка „Гаранции”. На годишна база се отчита увеличение от 46.1% на общо изплатените по тези видове застраховки обезщетения.

Брутният коефициент на щетимост в края на юни 2013 г. намалява на 50.8% при 53.3% година по-рано. Най-висок е коефициентът по застраховка „Разни финансови загуби” (117.9%), което от една

страна се дължи на по-малкия обем спечелени премии, а от друга страна, на нарастване на възникналите претенции за изплащане на обезщетения.

Таблица 2. Брутен коефициент на щетимост (%)

	II'2012	II'2013
Злополука	30.2	30.4
Заболяване	14.8	45.3
Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	62.1	65.4
Релсови превозни средства	2.1	0.3
Летателни апарати	9.4	23.8
Плавателни съдове	55.8	102.1
Товари по време на превоз	26.3	21.1
Пожар и природни бедствия	52.3	20.8
Други щети на имущество	46.0	17.9
ГО, свързана с притежаването и използването на МПС	53.0	57.6
ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	0.4	2.5
ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	53.0	-78.9
Обща гражданска отговорност	59.0	32.1
Кредити	62.7	35.0
Гаранции	-20.5	-111.0
Разни финансови загуби	15.3	117.9
Правни разноски	0.0	0.0
Помощ при пътуване	26.4	32.2
Общо	53.3	50.7

Източник: КФН.

Коефициентът на разходите в края на второто тримесечие на 2013 г. също спада до 34.5% при 34.9% година по-рано. Той е най-висок по застраховка „Правни разноски” (113.5%), като нараства с 48.8 пр.п спрямо стойността му година по-рано.

Таблица 3. Брутен коефициент на разходи (%)

	II'2012	II'2013
Злополука	43.5	47.3
Заболяване	55.3	56.8
Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	43.5	41.8
Релсови превозни средства	29.8	38.2
Летателни апарати	13.8	17.0
Плавателни съдове	35.0	40.9
Товари по време на превоз	49.9	46.5
Пожар и природни бедствия	37.6	38.7
Други щети на имущество	51.4	55.9
ГО, свързана с притежаването и използването на МПС	24.4	24.5
ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	15.6	17.6
ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	25.7	22.6
Обща гражданска отговорност	33.4	33.3
Кредити	27.5	19.6
Гаранции	27.5	77.9
Разни финансови загуби	64.7	54.9
Правни разноски	64.7	113.5
Помощ при пътуване	68.2	66.6
Общо	34.9	34.5

Източник: КФН.

Брутният комбиниран коефициент общо за сектора също се намалява от 88.2% в края на юни 2012 г. до 85.3% в средата на 2013 г. Той има най-високи стойности (над

100%) по застраховките „Разни финансови загуби“ (172.9%), „Плавателни съдове“ (143.0%), „Правни разноси“ (113.5%) „Сухопътни превозни средства, без релсови и превозни средства“ (107.2%), и „Заболяване“ (102.1%). Значително подобрение бележи коефициентът по застраховка „Кредити“, като намалява от 90.2% до 54.6% на годишна база, по застраховка „Пожар и природни бедствия“, отчитайки намаление от 89.9% до 59.4%, и по застраховка „Обща гражданска отговорност“, където коефициентът спада от 92.4% до 62.4%. В края на второто тримесечие на 2013 г. коефициентът бележи отрицателни стойности по застраховка „ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове“ (-56.3%) и застраховка „Гаранции“ (-33.1%).

Таблица 4. Брутен комбиниран коефициент (%)

	II'2012	II'2013
Злополука	73.7	77.7
Заболяване	70.0	102.1
Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	105.6	107.2
Релсови превозни средства	31.9	38.5
Летателни апарати	23.2	40.8
Плавателни съдове	90.8	143.0
Товари по време на превоз	76.2	67.6
Пожар и природни бедствия	89.9	59.4
Други щети на имущество	97.4	73.8
ГО, свързана с притежаването и използването на МПС	77.4	82.1
ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	16.0	20.2
ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	78.7	-56.3
Обща гражданска отговорност	92.4	65.4
Кредити	90.2	54.6
Гаранции	7.0	-33.1
Разни финансови загуби	80.0	172.9
Правни разноси	64.7	113.5
Помощ при пътуване	94.6	98.8
Общо	88.2	85.3

Източник: КФН.

В средата на 2013 г. най-висок брутен технически резултат отбелязват застраховките „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС“ (48.9 млн.лв) и „Пожар и природни бедствия“ (38.1 млн.лв). Брутният технически резултат нараства значително с над 500% на годишна база по застраховка „Други щети на имуществото“ „Кредити“, „Обща гражданска отговорност“ и „ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове“.

Таблица 5. Брутен технически резултат

	II'2012	II'2013
Злополука	2.8	2.3
Заболяване	0.0	0.0
Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	-8.7	-13.4
Релсови превозни средства	1.4	1.3
Летателни апарати	6.0	3.4
Плавателни съдове	0.0	-2.4
Товари по време на превоз	1.7	2.2
Пожар и природни бедствия	11.0	38.1
Други щети на имущество	0.2	8.0
ГО, свързана с притежаването и използването на МПС	61.8	48.9
ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	5.1	2.7
ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	0.2	1.1
Обща гражданска отговорност	0.8	5.2
Кредити	0.2	1.4
Гаранции	0.5	1.2
Разни финансови загуби	2.4	-2.4
Правни разноси	0.0	0.0
Помощ при пътуване	0.3	0.0
Общо	85.7	97.5

Бележка: Данните са в млн.лв., освен ако не е посочено друго.

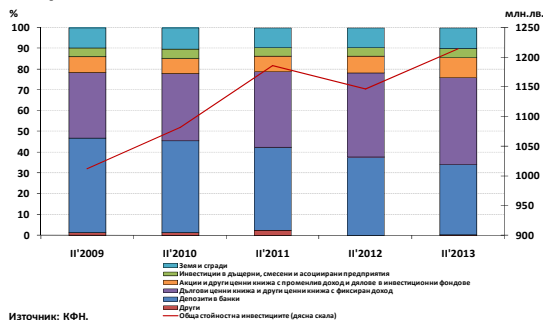
Стойностите за "Брутен технически резултат" са получени на база, отчитане на непосредствено присъщите приходи и разходи по видовете застраховки, без да се вземат предвид други технически разходи и разпределен приход от инвестиции, отчетени в Отчета за доходите.

Източник: КФН.

Отрицателен брутен технически резултат се отчита по застраховка „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства“ (-13.4 млн.лв), „Плавателни съдове“ (-2.4 млн.лв.) и застраховка „Разни финансови загуби“ (-2.4 млн.лв.).

В края на юни 2013 г. сумата на активите на общозастрахователните дружества възлиза на 1954 млн.лв., като нарастват с 5.3% на годишна база. Стойността на инвестициите на дружествата, извършващи дейност по общо застраховане, също нараства с 5.8% на годишна база, като в края на юни 2013 г. възлиза на 1214 млн.лв. и заема дял от 62.1% от общата сума на активите. В структурата на агрегирания инвестиционен портфейл на дружествата най-голям дял заемат държавните ценни книжа (35.3%), следвани от депозитите в банки (33.7%). В края на юни 2013 г. стойността на инвестициите в ДЦК е 429 млн.лв.

Графика 31. Динамика на инвестиционния портфейл на дружествата по общо застраховане

През първото полугодие на 2013 г. делът на акциите и други ценни книжа с променлив доход и дялове в инвестиционни фондове спрямо общия инвестиционен портфейл на дружествата по общо застраховане се увеличава значително с 14.1% на годишна база. Увеличение се наблюдава и при дела на инвестициите в земя и сгради (с 6.3%), дела на дълговите ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход (с 4.8%) и при дела на инвестициите в дъщерни, смесени и асоциирани предприятия, в които дружествата имат дялово участие (с 3.3%). Намаление към края на юни 2013 г. в сравнение с дела през 2012 г. има единствено в дела на инвестициите в депозити в банки.

Собственият капитал на застрахователите по общо застраховане се увеличава с 17.6% на годишна база, като в края на юни 2013 г. възлиза на 578 млн.лв.

Границата на платежоспособност на дружествата по общо застраховане в края на второто тримесечие на 2013 г. достига 207 млн.лв., а гаранционният им капитал възлиза на 142 млн.лв. Покритието на границата на платежоспособност нараства с 30.4 пр.п. на годишна база, като в края на юни 2013 г. се изчислява на 232.8%. Всички седемнадесет дружества по общо застраховане разполагат с необходимите собствени средства, намалени с нематериалните активи, за покритие на границата си на платежоспособност.

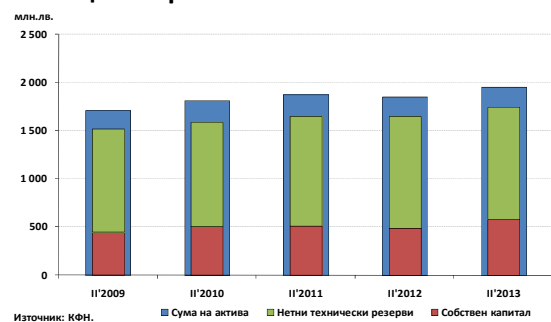
В края на юни 2013 г. размерът на brutните технически резерви, заделени от общозастрахователните дружества, нараства с 1.3% и достига 1497 млн.лв., а

нетните технически резерви също се увеличават (0.8% на годишна база) и достигат 1168 млн.лв. Най-голям дял от 58.8% в brutните технически резерви заема резервът за предстоящи плащания и към края на юни 2013 г. запазва стойността си на годишна база, като възлиза на 881 млн.лв.

Размерът на пренос-премийния резерв в края на юни 2013 г. възлиза на 533 млн.лв., като нараства с 0.9% на годишна база. Размерът на резерва за неизтекли рискове нараства с 60.3% на годишна база и в края на юни 2013 г. възлиза на 11 млн.лв. Размерът на резерва за бонуси и отстъпки възлиза на 6 млн.лв. и се увеличава с 68.7% на годишна база. В края на второто тримесечие на 2013 г. дружествата по общо застраховане са заделили други резерви в размер на 62 млн.лв., при 57 млн.лв. година по-рано.

През разглеждания период сумата на нетните техническите резерви в сектора по общо застраховане нараства по-бавно (с под 1%) отколкото сумата на активите и собствения капитал, които нарастват с над 5%.

Графика 32. Активи, собствен капитал и нетни технически резерви на дружествата по общо застраховане.

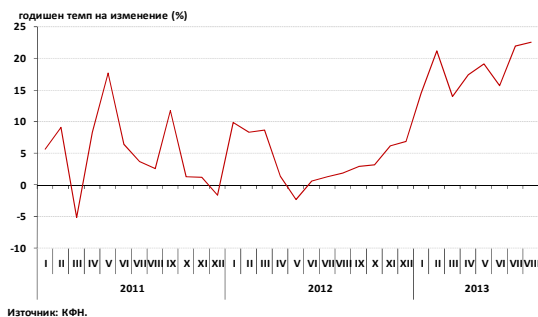
В края на юни 2013 г. дружествата в сектора по общо застраховане отчитат положителен технически резултат от 28 млн. лв. при 25 млн.лв. в края на същия период на 2012 г. Възвръщаемостта на активите за разглеждания период нараства с 4.6 пр.п. в сравнение с възвръщаемостта в края на юни 2012 г. и възлиза на 1.7%. Възвръщаемостта на собствения капитал намалява с -6.3 процентен пункт и в края на юни възлиза на 5.6%.

Реализираните приходи от инвестициите на общозастрахователните дружества възлизат на 36 млн.лв., като намаляват с -8.5% на годишна база в сравнение с приходите им от инвестиции през първата половина на 2012 г. Разходите по инвестиции намаляват с 13.4% на годишна база в сравнение с отчетените към края на юни 2012 г. и възлизат на 14 млн.лв., 69% от които са отрицателни разлики от преценка на стойността на инвестициите, 15.7% са загубите от реализация на инвестиции и 15.2% са разходите по управление на инвестиции.

Животозастраховане

Брутният премиен приход, записан от животозастрахователите през първата половина на 2013 г., отчита ръст от 15.8% на годишна база и възлиза на 147 млн.лв., при отчетен ръст за същия период на 2012 г. от 0.6% на годишна база.

Графика 33. Брутен премиен приход, реализиран от животозастрахователите

Спад на премиения приход на годишна база към края на второ тримесечие на 2013 г. отчитат шест от животозастрахователите. Техният съвкупен пазарен дял възлиза на 18.7%, като към края на същия период на 2012 г. пазарният дял на животозастрахователите с отрицателен годишен темп на прираст е бил 29.0%.

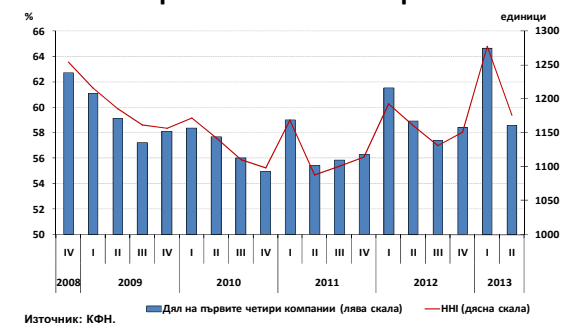
Броят на действащите договори в края на второто тримесечие на 2013 г. запазва относително нивото си и възлиза на 959 хил. при 955 хил. през същия период на предходната година. Новосключените договори обаче нарастват значително до

172 хил., което представлява повишение от 12.5% на годишна база.

Записаните премии по новосключените договори към края на юни на 2013 г. също нарастват значително с 19.6% на годишна база и възлизат на 64 млн.лв. при 53 млн.лв. по новосключени договори към същия период на предходната година.

Пазарната концентрация на пазара на животозастрахователни услуги бързо намалява към средата на годината, след като в началото на 2013 г. беше достигнала най-високата си точка за последните 5 години. Съвкупният пазарен дял на четирите животозастрахователни дружества, реализирали най-висок премиен приход²⁴ намалява от 64.6% в края на март 2013 г. до 58.6% към юни същата година и се доближава до стойностите година по-рано (56.7%). Същата динамика отчита и индексът ННІ, чиято стойност в средата на 2013 г. е 1176 единици при 1137 единици в края на юни 2012 г. Този динамичен процес до известна степен се дължи на предлагането на разнообразни и нови застрахователни продукти (застраховка „Заболяване“), които могат да се разглеждат като алтернативни на доброволните здравноосигурителни услуги.

Графика 34. Концентрация на животозастрахователния пазар

По отношение на структурата на портфейла на животозастрахователите по видове застраховки към края на юни 2013 г. не се наблюдава съществена промяна в сравнение със същия период на 2012 г., като почти всички застраховки отчитат

²⁴ Това са ЗАД „Алианц България Живот“, „Булстрад Живот Виена Иншурънс Груп“ АД, ЗАД ЗАД „ДЗИ“ и ЗК „Уника Живот“ АД.

нарастване на премиения приход. Най-голям е ръстът на премиения приход по застраховката за пенсия и рента (89.6% на годишна база). Високият ръст на премиения приход по застраховката „Живот“, свързана с инвестиционен фонд се забавя от 38% на годишна база в края на март 2013 г. до 3.3% в средата на годината²⁵. В края на юни 2013 г. застраховка „Допълнителна застраховка“ отчита ръст от 11.8% на годишна база, следвана от ръста на записания премиен приход по застраховка „Женитбена и детска застраховка“ (10.8%) и на застраховка „Живот“ (4.2%), обхващаща смесена застраховка „Живот“ и рисковата застраховка „Живот“ (с покрит само риска „смърт“). Отрицателният ръст на brutния премиен приход по „Постоянна здравна застраховка“ се засилва към средата на годината и достига (-69.8%), като в края на юни 2013 г. спада и премиеният приход по застраховка „Злополука“ (-5.7%). Въпреки това, записаният brutен премиен приход по новата застраховка „Заболяване“ (3.2 млн.лв.) през първото полугодие на годината надхвърля намалението при премиения приход на тези две застраховки с 1.8 млн.лв.

Графика 35. Брутен премиен приход в животозастраховането по видове застраховки

Отстъпените на презастрахователи премии от животозастрахователите през второто тримесечие на 2013 г. възлизат на 5.3 млн.лв. и представляват 3.6% от brutния премиен приход в сектора. В структурата на отстъпените премии на презастрахователи по видове застраховки с най-голям

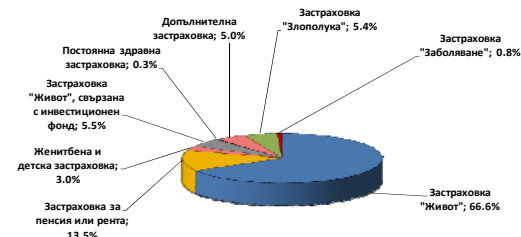
²⁵ Виж фокус темата в брой 1/2013 на Обзора на небанковия финансов сектор в България.

относителен дял са застраховките „Живот“ и рента и „Допълнителна застраховка“ с дялове от 35.2% и съответно 30.1%, и „Злополука“ (25.5%).

Изплатените към края на второто тримесечие на 2013 г. суми и обезщетения от животозастрахователите възлизат на 54 млн.лв. по общо 29 хил. броя искове, при изплатени 48 млн.лв. през същия период на 2012 г. по общо 36 хил. броя искове. Най-голям дял в тях имат изплатените претенции по договори с изтекъл срок или настъпил падеж (40.7%) и по откупените (изцяло или частично) застрахователни договори (32%), следвани от изплатените претенции при смърт (14%). Спрямо края на юни 2012 г. се отчита спад в броя на исковете (-17.6%), докато в размера на изплатените през полугодieto суми и обезщетения се отчита ръст от 14.1%.

В общата структура на изплатените претенции най-голям е дялът на застраховка „Живот“ (66.6%), в рамките на която 67.2% от плащанията са по смесена застраховка „Живот“. Следващи по относителен дял са застраховките за пенсия и рента (13.5%), „Живот“, свързана с инвестиционен фонд (5.5%), „Злополука“ (5.4%) и „Допълнителна застраховка“ (5.0%).

Графика 36. Структура на изплатените претенции от животозастрахователите по видове застраховки в края на юни 2013 г.

Откупи са отчетени по застраховки „Живот“ и рента, „Живот“, свързана с инвестиционен фонд, и „Женитбена и детска застраховка“. Броят им към края на юни 2013 г. възлиза на 5.7 хил. при 6.9 към края на юни 2012 г. Общата стойност на откупите също намалява с -4.6% на годишна база и възлиза на 16.7 млн.лв. Откупните

стойности по всички застраховки се увеличават на годишна база, като най-голямо е увеличението при застраховка „Живот“, свързана с инвестиционен фонд” 18.6%. Възстановените суми и обезщетения по презастрахователни договори възлизат на 2.8 млн.лв., което е 5.2% от изплатените към края на юни 2013 г. претенции по животозастраховане.

Разходите, извършени от животозастрахователите във връзка с осъществяване на дейността им, намаляват с -4.7% на годишна база и в края на юни 2013 г. възлизат общо на 45 млн.лв., което представлява 30.6% от brutния премиен приход, реализиран за периода. Преобладаващ дял от общо извършените разходи са тези, свързани с дейността по застраховки „Живот” и рента (66.6%), следвани от разходите по застраховка „Злополука” (12.8%), „Допълнителна застраховка” (8.9%) и застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд (7.6%).

Общата сума на активите в животозастрахователния сектор се увеличава с 7.5% на годишна база и в края на юни 2013 г. възлиза на 1129 млн.лв. Стойността на инвестициите на животозастрахователите към края на първото полугодие на 2013 г. е 894 млн.лв. или те представляват 79.2% от общата сума на активите в сектора, като спрямо края на юни 2012 г. се изчислява ръст в размера на инвестициите от 8.0%.

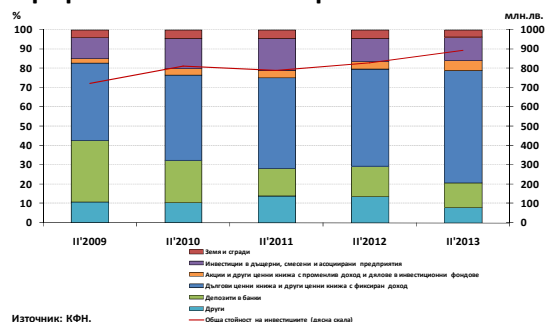
Основен дял в общия инвестиционен портфейл на животозастрахователите към края на юни 2013 г. заемат ценните книжа, издадени и гарантирани от държавата (44.6%), другите дългови ценни книжа и ценни книжа с фиксиран доход (13.4%), депозитите в банки (12.6%), инвестициите в акции и дялове на дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия (12.0%).

Най-голямо нарастване на годишна база се отчита в стойността на акциите и други ценни книжа с променлив доход и дялове в инвестиционни фондове (42.8%), ценните книжа, издадени и гарантирани от държавата (28.3%), други заеми (25.4%). Стойността на инвестициите в акции и дялове на дъщерни, съвместни и

асоциирани предприятия на животозастрахователите остава непроменена на годишна база и към края на юни 2013 г. възлизат на 107 млн.лв..

Стойността на инвестициите в земи и сгради намалява значително с -15.3% и достига 33 млн.лв., както и депозитите в банки, който се свиват с -19.5% на годишна база. Инвестициите в полза на полицаи по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, нарастват с 19.3% на годишна база и възлизат на 77 млн.лв. в края на юни 2013 г. Тези инвестиции съставляват 6.8% от общия размер на активите на животозастрахователните компании.

Графика 37. Динамика на инвестиционния портфейл на животозастрахователите

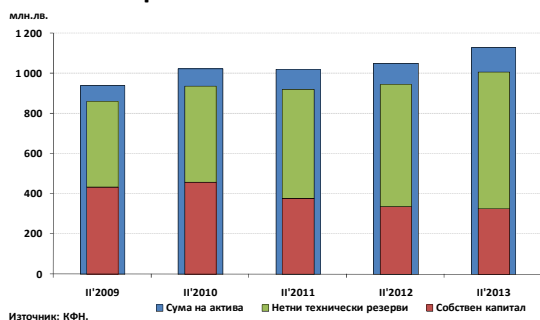
Източник: КФН.

Ангажираният в животозастрахователния сектор собствен капитал намалява с -3.2% на годишна база и към края на юни 2013 г. възлиза на 327 млн.лв. Общият размер на собствените средства в животозастрахователния сектор, намалени с нематериалните активи, възлиза на 190 млн.лв., а границата на платежоспособност на 51 млн.лв. Покритието на границата на платежоспособност със собствени средства, намалени с нематериалните активи, към края на юни 2013 г. се изчислява на 370%, като всички дружества разполагат с достатъчно средства, с които да гарантират изпълнение на дългосрочните си задължения.

Брутните технически резерви, заделени от животозастрахователите към края на юни 2013 г., нарастват с 11.9% на годишна база и възлизат общо на 687 млн.лв.

Графика 38. Активи, собствен капитал и нетни технически резерви на животозастрахователите

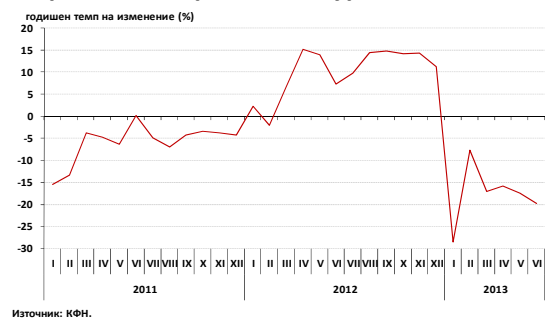
Техническият резултат, постигнат от животозастрахователите в края на второто тримесечие на 2013 г., е положителен и възлиза на 10 млн.лв. при технически резултат от 8 млн.лв., отчетен към юни 2012 г. Общият нетен финансов резултат, обаче, е отрицателен и възлиза на -13 млн.лв. при отчетен положителен финансов резултат от 23 млн.лв. за същия период на 2012 г.

Приходите от инвестиции на животозастрахователите намаляват с -38.7% на годишна база и към края на юни 2013 г. възлизат общо на 28 млн.лв. Намалението се дължи основно на липсата на приходи от дялови участия, както и на голям спад в приходи от земи и сгради. Разходите по инвестиции в сектора възлизат на 35 млн.лв., нараствайки с 170.2% на годишна база, дължащо се на загуби от реализация на инвестиции.

Доброволно здравно осигуряване

Дружествата по доброволно здравно осигуряване реализират премиен приход в размер на 21 млн.лв. в края на второто тримесечие на 2013 г., с което се отчита спад от -19.7% на годишна база. Дейността на дружествата през първата половина на годината е силно повлияна от предстоящия процес на прелицензиране вследствие на въведените законодателни промени, който процес ще продължи до месец август 2013 г.

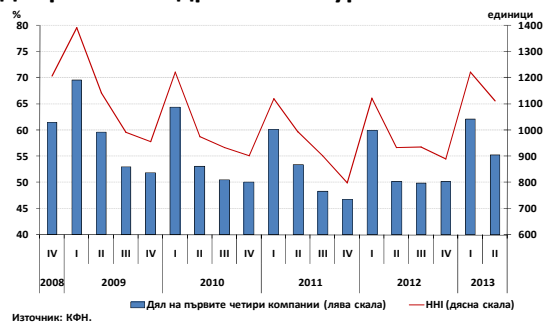
Графика 39. Брутен премиен приход по доброволно здравно осигуряване

Източник: КФН.

Пазарният дял на четирите здравноосигурителни дружества с реализиран най-висок премиен приход²⁶ в края на второто тримесечие на 2013 г. възлиза на 55.3% при 50.2% за същия период на 2012 г. Съответно индексът ННІ се увеличава от 932 единици към юни 2012 г. до 1 112 единици към юни 2013 г. Това показва, засилване на концентрацията при участниците на пазара по доброволно здравно осигуряване непосредствено преди реструктурирането на този пазарен сегмент.

Графика 40. Концентрация на пазара по доброволно здравно осигуряване

Източник: КФН.

В структурата на портфейла на здравноосигурителните дружества преобладаващ дял от 34.4% заема пакетът „Други здравноосигурителни пакети“, следван от пакетите „Извънболнична медицинска помощ“ с дял от 23.5% и „Възстановяване на разходите“ с дял от 13.1%. Ръст на премиения приход не се наблюдава по нито един от пакетите, като шестнадесет от здравноосигурителните

²⁶ Това са ЗОК „България Здраве“ АД, „Дженерали Закрила Здравно Осигуряване“ АД, ОЗОФ „Доверие“ АД и „Токуда ЗОФ“ АД.

дружества отчитат спад на премийния приход на годишна база.

Графика 41. Структура на премийния приход по здравноосигурителни пакети в края на юни 2013 г.

Действащите към края на юни 2013 г. договори за доброволно здравно осигуряване са 4541, при 6135 към края на юни 2012 г., което представлява намаление с -26.0% на годишна база. Броят на здравноосигурените лица по тези договори намалява с -13.3% на годишна база в края на юни 2013 г., като достига 173 хил. души при 200 хил. здравноосигурени година по-рано. Броят на новосключените договори за второто тримесечие на 2013 г. намалява с -19.5%, възлизайки на 2534 броя при 3149 за същия период на 2012 г.

Размерът на изплатените претенции от здравноосигурителните дружества към края на юни 2013 г. възлиза на 14.5 млн.лв. при изплатени 13.4 млн.лв. година по-рано, с което се отчита увеличение от 8.8% на годишна база. Спрямо края на юни 2012 г. увеличение на изплатените претенции се наблюдава при всички здравноосигурителни пакети с изключение на „Други здравноосигурителни пакети“.

Графика 42. Структура на изплатените претенции по здравноосигурителни пакети в края на юни 2013 г.

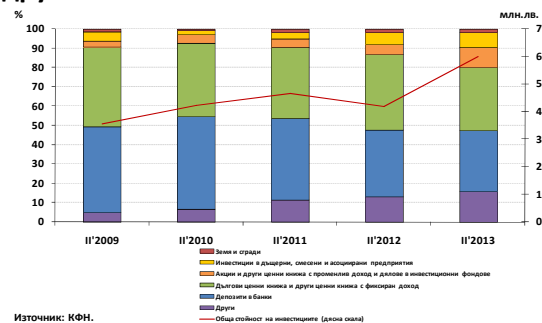

В структурата на изплатените претенции най-голям относителен дял заема пакетът „Други здравноосигурителни пакети“ (33.9%), след който се нареждат пакетите „Извънболнична медицинска помощ“ (29.7%), „Подобряване на здравето и предпазване от заболяване“ (13.6%) и „Възстановяване на разходите“ (11.7%). Коефициентът на щетимост се увеличава от 60% в средата на 2012 г. на 67% в края на юни 2013 г.

Коефициентът на разходите също се увеличава от 19% в средата на 2012 г. до 32% в края на полугодieto на 2013 г., а брутният комбиниран коефициент достига 99% в края на юни 2013 г.

Общата сума на активите на здравноосигурителните дружества нараства с 14.5% на годишна база и в края на юни 2013 г. възлиза на 96 млн.лв. Общата стойност на инвестициите е 60 млн.лв. и нараства с 43.4% спрямо края на юни 2012 г., като заема дял от 62.1% от активите на здравноосигурителните дружества.

Графика 43. Динамика на инвестиционния портфейл на здравноосигурителните дружества

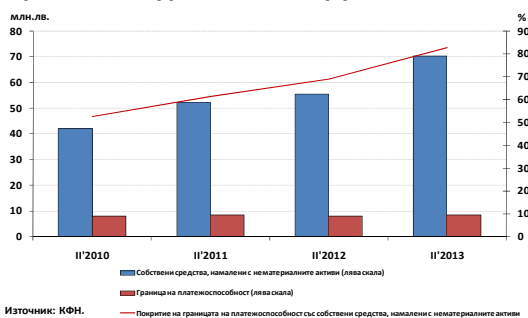
Най-голям относителен дял в структурата на агрегирания инвестиционен портфейл на здравноосигурителните дружества заемат дълговите ценни книжа (32.7%), следвани от депозитите в банки (31.2%) и други заеми (16.2%).

Собственият капитал на здравноосигурителните дружества нараства с 26.4% на годишна база и достига 76 млн.лв. към края на юни 2013 г. Записаният акционерен капитал отчита ръст от 34.0% на годишна база, като се отчита увеличение

при единнадесет от здравноосигурителните дружества

В края на юни 2013 г. границата на платежоспособност и гаранционния капитал на деветнадесетте дружества по доброволно здравно осигуряване възлизат съответно на 8.5 млн.лв. и 14.8 млн.лв. Общият размер на собствените средства на всички дружества, намалени с нематериалните активи, е 70.3 млн.лв. и напълно покрива границата на платежоспособност (828%) и гаранционния капитал (475%). Всички дружества разполагат с достатъчно средства, с които да гарантират изпълнение на поетите от тях задължения.

Графика 44. Покритие на границата на платежоспособност при здравноосигурителните дружества

Към края на юни 2013 г. общият размер на здравноосигурителните резерви, заделени от дружествата, извършващи дейност по доброволно здравно осигуряване, възлиза на 17.4 млн.лв., отчитайки намаление от -13.2% спрямо заделените година по-рано резерви. Пренос-премийният резерв заема най-

Осигурителен пазар

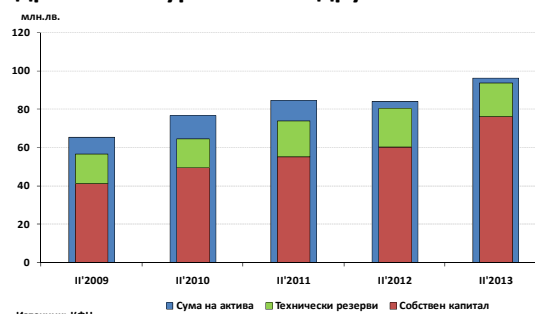
В резултат на нарастването на нетните активи на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване (ФДПО) през второто тримесечие на 2013 г. към края на юни те достигат 6 165 млн.лв. Натрупването на нетни активи се дължи основно на брутните постъпления от осигурителни вноски по партидите на осигурените лица, които в края на юни 2013 г. възлизат на 4.1 млн. души общо във всички фондове, и отчасти на положителния инвестиционен резултат от управляваните средства.

Пенсионноосигурителни дружества

голям дял от 69.3% от общо заделените резерви. Резервът за предстоящи плащания заема дял от 20.2%.

Резултатът от дейността по доброволно здравно осигуряване към края на юни 2013 г. е отрицателен и възлиза на 394 хил.лв. при положителен резултат възлизащ на 810 хил.лв. година по-рано.

Графика 45. Активи, собствен капитал и техническите резерви на здравноосигурителните дружества

Дружествата по доброволно здравно осигуряване приключват с положителен финансов резултат от 928 хил.лв. в края на юни 2013 г. при 1.3 млн.лв. година по-рано.

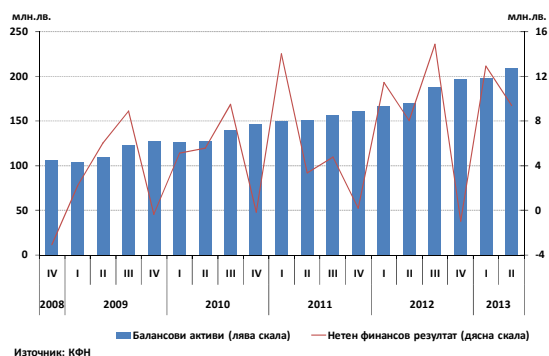
Приходите от инвестиции на здравноосигурителните дружества нарастват с 72.9% на годишна база и възлизат на 2.5 млн.лв. при 1.4 млн.лв., отчетени към второто тримесечие на 2012 г. Разходите по инвестиции, извършени от дружествата по доброволно здравно осигуряване през отчетния период на 2013 г., възлизат на 860 хил.лв. при 484 хил.лв. година по-рано.

Стойността на балансовите активи на ПОД през второто тримесечие на 2013 г.

запазва дългосрочния тренд на нарастване от последните години, като в края на периода достига 208.8 млн.лв. Това представлява увеличение с 23.3% спрямо края на същото тримесечие на предходната година. Подобна динамика се наблюдава и при общия нетен финансов резултат на ПОД, който към края на юни 2013 г. е 22.3 млн.лв. и е нараснал с 2.8 млн.лв. или с 14.3% в сравнение със същия период на 2012 г.

Графика 46. Динамика на балансовите активи и нетния финансов резултат на ПОД

Традиционно и през второто тримесечие на 2013 г. ПОД продължават да поддържат сравнително високо равнище на капиталова адекватност. Средната стойност на капиталовата адекватност достига 297.5% към края на юни, което значително надхвърля нормативно определената долна граница от 50% от минималния капитал. Показателят по отделни дружества варира в широки граници – между 58.8% и 952.9%. Размерът на собствения капитал, определен съгласно разпоредбите на Наредба № 10 от 26 ноември 2003 г. за изискванията към състава и структурата на собствения капитал (капиталовата база) на ПОД и към минималните ликвидни средства на ПОД и на управляваните от него ФДПО, е над 2.5 млн.лв., в съответствие с разпоредбите на чл. 121в, ал. 2 и ал. 4 на КСО.

Ликвидните средства на ПОД и управляваните фондове за допълнително пенсионно осигуряване значително надвишават нормативно регламентирания минимален размер. Размерът на заделените със средства на ПОД резерви за гарантиране на минималната доходност

във фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване към края на юни 2013 г. е 61.4 млн.лв. и е в съответствие със законовите разпоредби, а средствата от резервите са инвестирани по нормативно установения ред.

Таблица 6. Капиталова адекватност и ликвидност на ПОД и ФДПО

	II'2012	II'2013
Капиталова адекватност на ПОД(%)	246.8	297.5
Ликвидност на ПОД (коеф.)	16.0	13.9
Ликвидност на УПФ (коеф.)	153.5	135.9
Ликвидност на ППФ (коеф.)	138.0	111.2
Ликвидност на ДПФ (коеф.)	104.6	80.2
Ликвидност на ДПФПС (коеф.)	1142.0	115.8

Забележка: Показателите са изчислени като средно-аритметична от стойността на отделните ПОД/ФДПО
Източник: КФН.

Степента на покритие на регистрирания капитал се движи в широки граници между 53.6% и 349.2%. Средната стойност на показателя в края на второто тримесечие на 2013 г. е 176.7% спрямо 154.1% към края на същия период на 2012 г., т.е. отчетено е увеличение на степента на покритие на регистрирания капитал с 22.6 пр.п. При шест пенсионноосигурителни дружества се наблюдава увеличение на стойността на показателя спрямо предходната година.

Рентабилността на собствения капитал се понижава незначително спрямо година по-рано. Диапазонът на рентабилността на собствения капитал по отделни ПОД се разширява, като най-ниската му стойност е (-8.3%), а най-високата е 35.0%.

Таблица 7. Анализ на собствения капитал на ПОД

	II'2012	II'2013
Степен на покритие на регистрирания капитал	154.1	176.7
Рентабилност на собствения капитал	10.1	9.7

Забележка: Данните са в проценти. Показателите са изчислени като средноаритметична от стойността на отделните ПОД/ФДПО.
Източник: КФН.

Степента на покритие на активите на управляваните ФДПО е в границите между 2.1% и 14.8%. Средната стойност на показателя към края на юни 2013 г. намалява до 4.9% спрямо 6.8% за същия

период на 2012 г. Отчетеното понижение от -1.9 пр.п. се дължи на намалението на стойността на този показател при по-голямата част от дружествата. Минимално увеличение на стойността на показателя (0.4 пр.п.) се наблюдава при две дружества.

Таблица 8. Анализ на активите на ПОД

	II'2012	II'2013
Степен на покритие на активите на ФДПО	6.8	4.9
Ръст на активите на ПОД	12.8	23.3

Забележка: Данните са в проценти. Коефициентът на покритие на активите е изчислен като средно-аритметична от стойността на отделните ФДПО. Източник: КФН.

За второто тримесечие на 2013 г. седем ПОД отчитат положителна стойност на показателя "Ръст на активите на ПОД" и само при две дружества тази стойност е отрицателна. Това оказва влияние върху средната стойност на показателя, който нараства и достига 23.3% през този период спрямо 12.8% за същия период на 2012 г. Стойността на показателя нараства в резултат на сравнително бързото нарастване на активите на повечето ПОД през разглежданото тримесечие на 2013 г. – пет от дружествата регистрират ръст от над 20% спрямо същото тримесечие на 2012 г. За отделните дружества показателят за ръст на активите е в широки граници между (-9.8%) и 35.4%.

Таблица 9. Анализ на приходите и разходите на ПОД

	II'2012	II'2013
Ефективност на дейността на ПОД	135.3	131.4

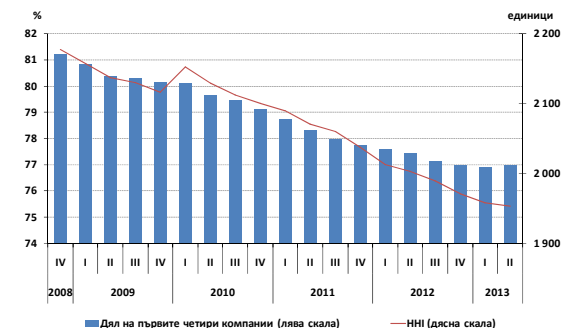
Забележка: Данните са в проценти. Показателите са изчислени като средноаритметична от стойността на отделните ПОД/ФДПО. Източник: КФН.

Към края на второто тримесечие на 2013 г. само три дружества отчитат текуща загуба от дейността. Средната стойност на показателя за ефективност на дейността на ПОД за разглеждания период е 131.4%, като спрямо същия период на 2012 г. се наблюдава намаление от -3.8 пр.п. Тази динамика се дължи на намаляване на ефективността при шест от дружествата. Стойността на показателя варира в границите между 56.3% и 199.6%.

В сравнение с края на второто тримесечие на 2012 г. приходите на ПОД от такси и удържки на пенсионните фондове нарастват с 10.0% като стойността им в края на юни 2013 г. е 49.7 млн.лв.

Към края на юни 2013 г. делът на първите четири компании на пазара на пенсионноосигурителни услуги²⁷ според балансовите активи на управляваните ФДПО е на ниво 77.0%, като регистрираното покачване от 0.06 пр.п. спрямо края на предходното тримесечие е първото покачване на показателя за последните пет години. Низходящата тенденция относно концентрацията на пазара на допълнително пенсионно осигуряване, измерена чрез индекса на Херфиндал-Хиршман (ННН), се запазва и през текущия период, като към в края на второто тримесечие на 2013 г. достига стойност от 1953. Въпреки очертаната трайна тенденция на намаляване, пенсионноосигурителният пазар остава относително високо концентриран.

Графика 47. Концентрация на пенсионноосигурителния пазар

Източник: КФН

Фондове за допълнително пенсионно осигуряване

През второто тримесечие на 2013 г. размерът на балансовите активи на ФДПО нараства, което се дължи основно на постъпленията от осигурителни вноски. В периода март-юни 2013 г. балансовите активи на ФДПО са се увеличили общо с 3.4% на тримесечна база, докато през

²⁷ Това са ПОК „Доверие“ АД, ПОД „Алианс България“ АД, ПОК „Съгласие“ АД, ПОК „ДСК-Родина“ АД.

същия период на 2012 г. балансните активи нарастват с 4.1%.

Темпът на изменение на активите е различен по видове фондове, като при универсалните пенсионни фондове (УПФ) нарастването е 3.8%. Най-малък ръст се наблюдава при доброволните пенсионни фондове (ДПФ), където увеличението е с 0.5%. Нарастването на активите на единствения осъществяващ дейност доброволен пенсионен фонд по професионални схеми (ДПФПС) е най-значително (5.8%), което отчасти се дължи на ниската им абсолютна стойност.

Таблица 10. Ръст на балансните активи на ФДПО (%)

	II'2012	II'2013
ОБЩО	4.1	3.4
УПФ	4.7	3.8
ППФ	4.0	2.7
ДПФ	0.1	0.5
ДПФПС	6.2	5.8

Забележка: Ръстът е изчислен в проценти за съответното тримесечие
Източник: КФН.

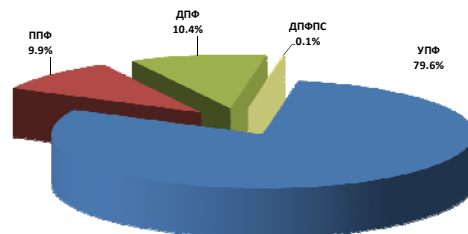
Пазарните дялове на отделните дружества на база размер на управляваните активи на пенсионните фондове не се променят съществено през второто тримесечие. Пенсионно-осигурителното дружество, което има най-голям пазарен дял, заема 31.3% по критерия балансови активи на управляваните ФДПО, а това с най-малък пазарен дял заема 0.48%.

В резултат на по-високите темпове на нарастване на балансните активи на УПФ делът им в общите балансови активи на ФДПО в края на юни 2013 г. се разширява с почти 1.3 пр.п. за сметка на дяловете на ДПФ и професионалните пенсионни фондове (ППФ) в сравнение със същия период на предходната година. Към края на второ тримесечие на 2013 г. балансните активи на универсалните пенсионни фондове заемат най-голям относителен дял (79.6%), следвани от доброволните (10.4%), професионалните (9.9%) и доброволния пенсионен фонд по професионални схеми (0.1%).

Към края на юни 2013 г. нетните активи на ФДПО са в размер на 6 165.0

млн.лв. Те показват общата стойност на натрупаните средства на осигурените лица и представляват ключов индикатор за състоянието на системата за допълнително пенсионно осигуряване.

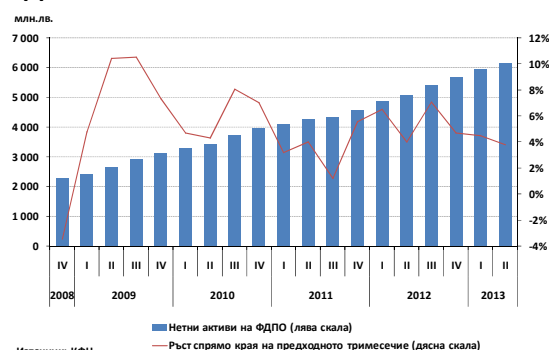
Графика 48. Структура на нетните активи по видове ФДПО в края на март 2013 г.

Източник: КФН.

Наблюдаваните тенденции при балансните активи се отчитат и при нетните активи. През второто тримесечие на 2013 г. нетните активи на ФДПО нарастват с 3.8% на тримесечна база, като през същия период на 2012 г. регистрираното увеличение е 4.0%. Темпът на изменение на нетните активи през второто тримесечие на 2013 г. се различава по видове фондове, като най-значителен е при ДПФПС (5.9%). Следвайки тенденцията на увеличение на нетните активи на ФДПО, през разглежданото тримесечие на 2013 г. отново се наблюдава ръст с 4.2%, 3.3% и 1.1% съответно за УПФ, ППФ и ДПФ. В структурно отношение традиционно най-голям относителен дял имат УПФ (79.6%), следвани от ДПФ (10.4%), ППФ (9.9%) и ДПФПС (0.1%).

Графика 49. Динамика на нетни активи на ФДПО

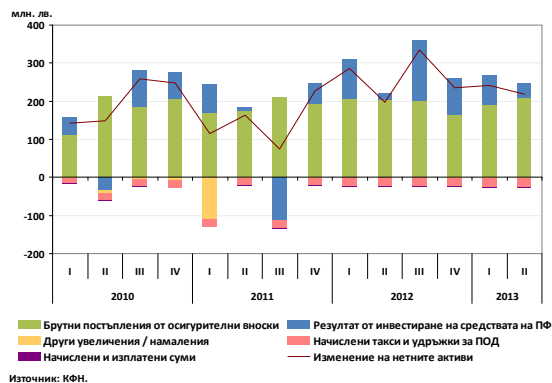

Източник: КФН.

Основен източник за нарастване на нетните активи на задължителните ФДПО (ФДЗПО) са брутните постъпления от осигурителни вноски. За второто тримесечие на 2013 г. те възлизат на 210.3 млн.лв. и формират 84.9% от увеличението на нетните активи. Другият източник на нарастване на нетните активи през тримесечието е реализираният положителен доход от инвестиране на акумулираните средства, който е в размер 37.4 млн.лв. или 15.1% от общото увеличение на нетните активи.

Намаленията на нетните активи на ФДЗПО през второто тримесечие се дължат основно на начислените такси и удържки за пенсионноосигурителните дружества. За тримесечието те възлизат на 23.9 млн.лв. или 83.6% от общата стойност на намаленията. На второ място са начислените и изплатени суми, които през тримесечието са в размер 2.3 млн.лв. или 8.2% от общата сума на намаленията. Останалите 8.2% са намаления в резултат на прехвърляне на средства към НОИ, към пенсионния резерв и други.

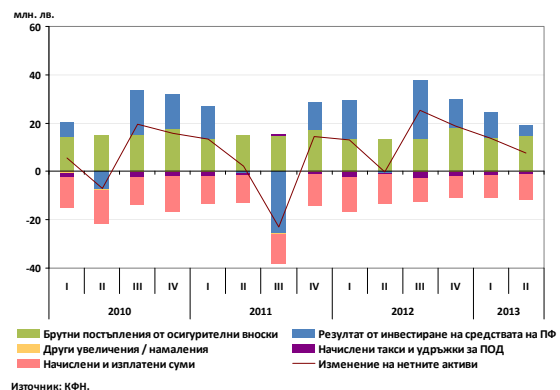
Графика 50. Динамика на изменението на нетните активи на ФДЗПО

Нетните активи на доброволните ФДПО (ДПФ и ДПФПС) нарастват в резултат основно на постъпления от осигурителни вноски. За тримесечието те възлизат на 14.7 млн.лв. и формират 76.1% от общата стойност на увеличението. Останалите 23.9% (4.6 млн.лв.) са в резултат на реализирания положителен доход от инвестиране на натрупаните средства на осигурените лица.

Намалението в стойността на нетните активи през тримесечието се дължи основно на плащания към осигурени лица (или техни наследници) под формата на пенсии, начислени или изплатени средства на осигурени лица или на наследници. Размерът на плащанията през тримесечието е 10.5 млн.лв. и формира 90.6% от общата стойност на намаленията. Намаленията, дължащи се на начислени такси и удържки за ПОД, възлизат на 0.9 млн.лв. или 7.6% от съвкупното намаление. Останалите 1.9% са основно средства за превеждане към държавния бюджет.

Графика 51. Динамика на изменението на нетните активи на ФДДПО

Среднопретегленият размер на управляваните нетни активи на един участник в края на второто тримесечие на 2013 г. в УПФ е 1 497.6 лв. спрямо 1 244.9 лв. година по-рано, в ППФ 2 350.5 лв. за края на юни 2013 г. спрямо 2 032.0 лв. през юни 2012 г. и в ДПФ 1 084.8 лв. за юни 2013 г. спрямо 975.3 лв. през 2012 г., като и при трите вида ФДПО се наблюдава увеличение на показателя, обусловено от ръста на нетните активи, които се увеличават с по-бързи темпове спрямо прираста на броя на участниците. По дружества се наблюдават следните отклонения от средните равнища – в УПФ управляваните активи на един участник са между 702.8 лв. и 1 710.5 лв., в ППФ – между 741.2 лв. и 2 727.0 лв., и в ДПФ – между 648.9 лв. и 2 145.2 лв. Управляваните активи на един участник за единствения упражняващ дейност ДПФПС към края на второто тримесечие на 2013 г. са в размер на 1 013.9 лв. спрямо 869.8 лв. в

края на същото тримесечие на предходната година.

Таблица 11. Управлявани активи на един участник по видове ФДПО

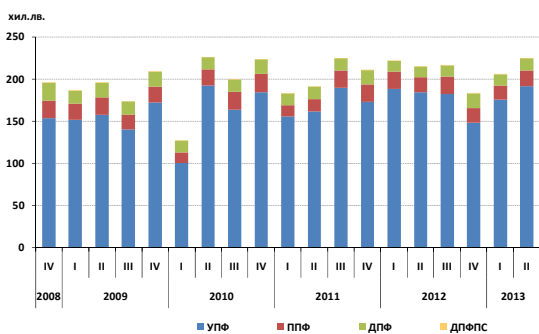
	II'2012	II'2013
УПФ	1 244.9	1 497.6
ППФ	2 032.0	2 350.5
ДПФ	975.3	1 084.8
ДПФПС	869.8	1 013.9

Забележка: Данните са в лв. Показателите са изчислени като средноаритметични от стойностите за отделните ФДПО, претеглени с нетните активи.

Източник: КФН.

Брутните постъпления от осигурителни вноски във ФДПО през второто тримесечие на 2013 г. нарастват с 3.6% след регистрирания значителен ръст от 13.7% през второто тримесечие на 2012 г. Увеличението се дължи на ръст в брутните постъпления на УПФ (3.8%), ДПФ (10.3%) и ДПФПС (20.3%). За разлика от тях при професионалните пенсионни фондове се наблюдава намаление от -2.9%. Намаление на постъпленията от осигурителни вноски е налице при шест професионални пенсионни фонда.

Графика 52. Динамика на постъпленията от осигурителни вноски по видове ФДПО

Начислените и изплатени от ФДПО суми през второто тримесечие на 2013 г. намаляват със -7.6% спрямо второто тримесечие на 2012 г. Основен принос за динамиката на начислените и изплатени суми имат сумите, изплащани от доброволните пенсионни фондове. Техният дял за периода е 81.6% от всички начислени и изплатени суми във ФДПО, а за същия период на предходната година делът им е 86.2%. В резултат на тази динамика съотношението "изплатени

суми/постъпили средства" за ДПФ за второто тримесечие на 2013 г. достига 73.5%, а за същия период на 2012 г. съотношението е 92.8%. За задължителните ФДПО стойността на разглеждания показател през второто тримесечие на 2013 г. е 0.8% и 4.8% съответно за УПФ и ППФ. Съотношението между стойностите при различните видове фондове в голяма степен е обусловено от законовите разпоредби, касаещи разпореждането със средствата, натрупани в индивидуалните партиди в различните типове фондове, както и от етапа на натрупване на средства, в който все още се намира българският пазар на допълнително пенсионно осигуряване.

Таблица 12. Начислени и изплатени суми по видове ФДПО

	II'2012	II'2013
УПФ	1.1	1.4
ППФ	0.8	0.9
ДПФ	12.0	10.5
ДПФПС	0.03	0.03

Забележка: Данните са за съответния период без натрупване в млн. лева.

Източник: КФН.

През второто тримесечие на 2013 г. участниците във ФДПО нарастват с 0.4%. При УПФ и ППФ броят на осигурените лица през второто тримесечие на 2013 г. нараства с 0.5%. При ДПФ се наблюдава минимално намаление на участниците с -0.1% за тримесечието, което е продължение на низходящата тенденция, очертала се през последните три години. При ДПФПС се наблюдава увеличение от 2.0% за тримесечието. През второто тримесечие на 2013 г. дружеството с най-голям пазарен дял по отношение на броя осигурени лица запазва своята позиция с 30.4%, а дружеството с най-малък пазарен дял заема 1.0% от пазара, като се запазва тенденцията на постепенно намаляване на пазарния дял на най-големите дружества.

Таблица 13. Прираст на брой участници по видове ФДПО

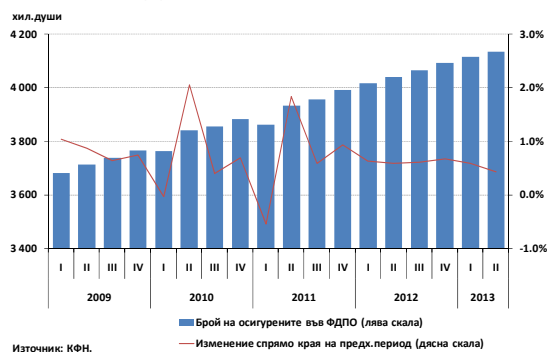
	II'2012	II'2013
УПФ	3.3	2.7
ППФ	5.3	2.5
ДПФ	-1.0	-0.1
ДПФПС	4.9	17.2

Забележка: Показателите са изчислени като отношение на изменението на годишна база (%)

Източник: КФН.

По отношение на структурата на разпределение на осигурените лица между фондовете за допълнително пенсионно осигуряване не се наблюдават съществени промени спрямо предходните тримесечия. Най-голям дял от осигурените лица е концентриран в универсалните пенсионни фондове (79.3%). В края на юни 2013 г. лицата, осигурени в ДПФ и ППФ заемат съответно дял от 14.3% и 6.3% в структурата на разпределение на осигурените лица. Най-малък остава делът на осигурените в доброволните пенсионни фондове по професионални схеми – едва 0.1%.

Графика 53. Динамика на осигурените лица във ФДПО

Източник: КФН.

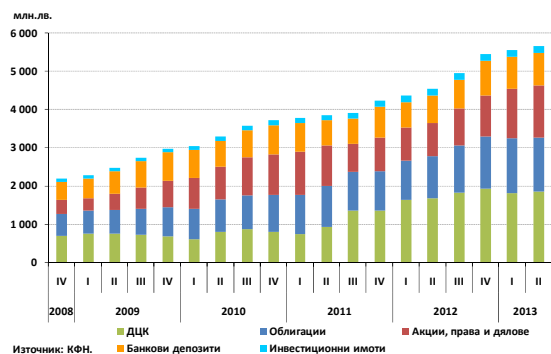
Инвестициите на ФДПО през второто тримесечие на 2013 г. запазват тенденцията си на нарастване, като ръстът им спрямо същия период на предходната година е 24.8%. Абсолютната стойност на направените инвестиции от ФДПО към края на юни 2013 г. е 5.7 млрд. лв., което представлява 91.6% от балансовите им активи. Основен принос за този ръст имат инвестициите в акции, права и дялове на КИС (10.7%) и облигации (7.2%). През последното тримесечие е налице запазване на темпа на нарастване на инвестициите от 1.9% от предходното тримесечие. Запазва

се и структурното разделение на инвестираните средства по видове фондове, като с най-висок относителен дял са УПФ (79.3%), следвани от ДПФ (10.7%), ППФ (10.0%) и ДПФПС (0.1%).

От средата на 2011 г. ФДПО трайно се ориентираха към инвестиции в по-ниско рискови финансови инструменти – държавни ценни книжа и облигации. Тези инструменти запазват челните си позиции и през второто тримесечие на 2013 г. с относителен дял съответно 32.7% и 25.1%. През последното тримесечие се регистрира намаление на инвестициите единствено в облигации в абсолютно и в относително изражение, като средствата са насочени към инвестиции в останалите инструменти. Най-голям ръст в абсолютно и относително изражение през тримесечието регистрират инвестициите в акции, права и дялове, които към края на юни 2013 г. се нареждат на трето място с относителен дял от 24.1%. Няма съществени изменения в абсолютния размер и в относителния дял на средствата, вложени от ФДПО в инвестиционни имоти.

Основната промяна в агрегирания портфейл на ФДПО за преместване на средства от инвестиции в облигации към инвестиции в акции, права и дялове, и ДЦК се наблюдава и при всеки един тип ФДПО поотделно. Различия между инвестиционните портфейли на отделните типове ФДПО се наблюдават в съотношенията между различните видове инструменти. При УПФ се наблюдава предпочитание към инвестиции в ДЦК (33.9%) и облигации (24.9%), следвани от инвестиции в дялови ценни книжа (22.7%). По-малко консервативен подход е следван при ППФ, където с най-голямо относително тегло са инвестициите в ДЦК (28.9%), следвани от инвестициите в дялови ценни книжа (27.6%) и едва на трето място са инвестициите в облигации (25.4%). При доброволните ДПФ и ДПФПС в края на второто тримесечие на 2013 г. в структурата на портфейлите водещи са инвестициите в акции, права и дялове (съответно 30.9% и 29.3%), следвани от инвестиции в ДЦК (27.1%). Наблюдават се и дългосрочно повисоки нива на инвестициите в дялови ценни книжа при доброволните ФДПО.

Графика 54. Структура на агрегирания инвестиционен портфейл на ФДПО

Основна цел на управлението на активите на пенсионните фондове е запазване и нарастване в дългосрочна перспектива на тяхната стойност чрез постигане на доходност от инвестирането им. Към края на второто тримесечие на 2013 г. всички задължителни и всички доброволни ФДПО без изключение реализират положителна доходност²⁸. При 17 фонда се наблюдава повишение на доходността спрямо стойностите им в края на юни 2012 г., а останалите 11 регистрират намаление, но остават на положителна територия.

Таблица 14. Модифицирана претеглена доходност*

	II'2012	II'2013
УПФ	3.19%	3.47%
ППФ	3.55%	3.68%
ДПФ	4.18%	4.07%
ДПФПС	2.07%	3.03%

* Претеглена чрез модифицирания относителен дял, който представлява ограниченият пазарен дял на всеки един пенсионен фонд, изчислен на база нетните активи на фонда в общата сума от нетните активи на фондовете от даден вид, участващи в определянето на средната претеглена доходност, по реда на Наредба № 12 от 10.12.2003 г. на КФН.
Източник: КФН.

²⁸ Изчислена за периода 30.06.2011 - 28.06.2013 г. на годишна база.

